

AHMET ATİLLÂ ŞENTÜRK

OSMANLI ŞİİRİ KILAVUZU

8

KA'B - KASR

OSEDAM

OSMANLI EDEBİYATI ARAŞTIRMALARI MERKEZİ

Bu PDF dokümanı, kitabın bir kısmını içermektedir. DBY okurları için özel olarak oluşturulmuŐtur.

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Ahmet Atillâ Şentürk, Osmanlı Şiiri Kılavuzu

İstanbul : DBY Yayınları, 2025

ISBN 978-605-4635-71-9 (takım) 978-625-6063-99-0 (cilt 8) Ebat: 21,6 x 27,9 cm 464 s.

1- Edebiyat 2- Eski Türk Edebiyatı 3- Divan Şiiri 4- Türk Kültürü 5- Ottoman Poetry

KISALTMALAR

AAEM	=	Abdülbâkî Ârif Efendi, <i>Mirâc-nâme</i> , Metin Akar
ABSB	=	Azbî Baba, <i>Dîvân</i> , Sibel Bayram
ACHA	=	Ahmedî, <i>Cemşîd ü Hurşîd</i> , Mehmet Akalm
ACMH	=	Abdî Mûsâ, <i>Câmasb-nâme</i> , Müjgân Çakır - Hanife Koncu
AÇDF	=	Âşık Çelebi, <i>Dîvân</i> , Filiz Kılıç
AÇHN	=	Abdülvâsî Çelebi, <i>Halîl-nâme</i> , Ayhan Gültaş
AÇMŞ	=	Âşık Çelebi, <i>Meşâ'irü's-şu'arâ</i> , G. M. Meredith-Owens
AÇRT	=	Ahmed Çelebi, <i>Ravzatü't-tevhîd</i> , Mertol Tulum
ADAA	=	Âkif, <i>Dîvân</i> , Aysel Admış
ADAD	=	Azîm, <i>Dîvân</i> , Abuzer Dönmez
ADBK	=	Arşî, <i>Dîvân</i> , Bahaettin Kahraman
ADÇN	=	Ahmed-i Dâ'î, <i>Çeng-nâme</i> , Gönül Tekin
ADFS	=	Âlî, <i>Dîvân</i> , Fatih Sona
ADFT	=	Âgehî, <i>Dîvân</i> , (<i>Ta'vîzü'l-âşıkîn</i>), Feridun Tekin
ADHK	=	Askerî, <i>Dîvân</i> , Halil Karagöz
ADMA	=	Antebli 'Aynî, <i>Dîvân</i> , Mehmet Arslan
ADMÇ	=	Amrî, <i>Dîvân</i> , Mehmed Çavuşoğlu
ADMK	=	Âhî, <i>Dîvân</i> , Mehmet Ali Tanyeri-Mustafa Kaçalin
ADMN	=	Avnî, <i>Dîvân</i> , Muhammet Nur Doğan
ADMÖ	=	Ahmed-i Dâ'î, <i>Dîvân</i> , Mehmet Özmen
ADNB	=	Aşkî, <i>Dîvân</i> , Ahmet Atillâ Şentürk - Nurcan Boşdurmaz
ADNS	=	Âhî, <i>Dîvân</i> , Necati Sungur
ADOK	=	Adnî, <i>Dîvân</i> , Osman Kufacı
ADÖC	=	Âsaf, <i>Dîvân</i> , Ömür Ceylan
ADÖÖ	=	Aczî, <i>Dîvân</i> , Öznur Özgönül
ADŞA	=	Âgâh, <i>Dîvân</i> , Şerife Akpınar
ADYA	=	Ahmedî, <i>Dîvân</i> , Yaşar Akdoğan
ADYB	=	Adlî, <i>Dîvân</i> , Yavuz Bayram
AFEM	=	Ahmed Fakîh, <i>Kitâbu Evsâfi Mesâcidi's-Şerîfe</i> , Hasibe Mazıoğlu
AGKN	=	Abdurrahman Gubârî, <i>Ka'be-nâme</i> , Özay Karadağ
AGMH	=	Abdurrahmân Gubârî, <i>Menâsik-i Hac</i> , Âmine Gül
AGNM	=	Abdî, <i>Gül ü Nevruz</i> , Mehmet Altunmeral
AGYZ	=	Abdurrahmân Gubârî <i>Yûsuf ü Züleyhâ</i> , Hasan Aktaş
AHBK	=	Azmî-zâde Hâletî, <i>Dîvân</i> , Bayram Ali Kaya
AHDR	=	Ayıntablî Hâfiz, <i>Dîvân</i> , Rabia Derya Tuyan
AHPA	=	Molla 'Aşkî, <i>Heft Peyker</i> , Aslı Aytaç

Yayın Yönetmeni: İrfan Güngörür **Yayın Koordinatörü:** İsmet İpek **Editör:** Seda Kurt **Tashihler:** Nihat Özyılmaz, Dr. Seda Kurt **Kapak düzeni:** Sercan Arslan **Sayfa düzeni:** DBY Ajans **Kapak tasarımı:** Ferah Bahar Şentürk **Baskı/cilt:** Step Ajans Matbaacılık (Sertifika No: 45522) **1. Baskı:** Mart 2025. **DBY YAYINLARI** Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4 Çağaloğlu - Fatih / İstanbul (Sertifika No: 52315) Tel.: +90 212 526 98 06 • www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

© 2025, AHMET ATILLÂ ŞENTÜRK © 2025 DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım veya araştırma amaçlı yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

OSEDAM Osmanlı Edebiyatı Araştırmaları Merkezi “**DBY YAYINLARI**”nın bir markasıdır.

AHŞF	=	Âhî, <i>Hüsrev ü Şîrîn</i> , Mehmet Fatih Köksal
AİNH	=	Âzerî İbrâhîm Çelebi, <i>Nakş-i Hayâl</i> , Remzi Baykaldı
AİYA	=	Ahmedî, <i>İskender-nâme</i> , Yaşar Akdoğan
AKMD	=	Alaşehirli Kadı Muhammed, <i>Dîvân</i> , Haluk Aydın
AMHD	=	Azîz Mahmûd Hüdâyî, <i>Dîvân</i> , Mustafa Tatçı - Musa Yıldız
AMNA	=	Ârif, <i>Mevlid-i Nebî</i> , Abdurrahim Elveren
AMNE	=	Ârif, <i>Mi'râc-nâme</i> , Abdurrahim Elveren
AMŞG	=	Antakyalı Mustafa Şehdî, <i>Gazeller</i> , Bahir Selçuk - İ. Halil Tuğluk
ANDŞ	=	Ali Nihad Tarlan, <i>Dîvân Şiiri</i>
APDA	=	Ahmed Paşa, <i>Dîvân</i> , Ali Nihad Tarlan
ARHŞ	=	Ahmed-i Rıdvân, <i>Hüsrev ü Şîrîn</i> , Orhan Kemâl Tavukçu
ARNY	=	Ahmed-i Rıdvân, <i>Rıdvâniyye</i> , Nebi Yılmaz
ARTK	=	Ârif, <i>Ravzatü't-tevhîd</i> , Kezban Gündüz
ASAB	=	Adanalı Sürûrî, <i>Dîvân</i> , Atillâ Batur
ASDM	=	Ârif Süleymân, <i>Dîvân</i> , Mustafa Tankuş
AŞSE	=	Âsafî Dal Mehmed Çelebi, <i>Şecâat-nâme</i> , Süleyman Eroğlu
ATHM	=	Avnî, <i>Tuhfetü'l-hükkâm</i> , Mehmet Kırbıyık
ATMP	=	Âlî, <i>Terceme-i Manzûme-i Pend-i Attâr</i> , Halil Sercan Koşık
ATVÖ	=	Abdürrahîm Tırsî, <i>Dîvân</i> , Vildan Özmen
AVNM	=	Ârif, <i>Vefâtü'n-nebî</i> , Abdurrahim Elveren
AYZA	=	Ahmedî-i Âmidî, <i>Yûsuf ü Züleyhâ</i> , Ali İhsan Yapıcı
BBMK	=	Fuzûlî, <i>Beng ü Bâde</i> , Mustafa Kaçalın
BDBS	=	Bâlî, <i>Dîvân</i> , Betül Sinan
BDFB	=	Beyânî, <i>Dîvân</i> , Fatih Başpınar
BDGD	=	Yenişehirli Belîg, <i>Dîvân</i> , H. Gamze Demirel
BDMT	=	Behrî, <i>Dîvân</i> , Muhittin Turan
BDMY	=	Bâlî, <i>Dîvân</i> , Muhammed Yaşar
BDSK	=	Bâkî, <i>Dîvân</i> , Sabahattin Küçük
BDYA	=	Behiştî, <i>Dîvân</i> , Yaşar Aydemir
BEDM	=	Bağdatlı Es'ad, <i>Dîvân</i> , Mehmed Said Araltı
BHBE	=	Behiştî, <i>Heşt Behişt</i> , Emine Yeniterzi
BİBA	=	Behiştî, <i>İskender-nâme</i> , Bünyamin Ayçiçeği
BİBD	=	Beylikçi 'İzzet Beğ, <i>Dîvân</i> , Fatma Meliha Şen
BİDM	=	Bursalı 'İffet, <i>Dîvân</i> , Mehmet Arslan
BLMZ	=	Behiştî, <i>Leylâ ve Mecnûn</i> , Zeynelabidin Aygün
BMHİ	=	Bursalı Muhyiddîn Halife, <i>İbret-nâme</i> , Ramadan Doğan
BMMA	=	Behiştî, <i>Mihr ü Müşterî</i> , Arzu Polat
BRDC	=	Bağdatlı Rûhî, <i>Dîvân</i> , Coşkun Ak
BRDF	=	Bursalı Rahmî, <i>Dîvân</i> , Fatih Tığlı
BRGS	=	Bursalı Rahmî, <i>Gül-i Sad-berg</i> , Ali Duman
BRME	=	Bursalı Rahmî, <i>Dîvân</i> , Mustafa Erdoğan
BSDM	=	Bosnalı Sâmî'î, <i>Dîvân</i> , Mustafa Sefa Çakır
BSHP	=	Behiştî Sinân Çelebi, <i>Heft-peyker</i> , Şener Demirel
BSTK	=	Bosnalı Sâbit, <i>Dîvân</i> , Turgut Karacan
BŞDG	=	Bitlisli Şükrî, <i>Dîvân</i> , Güler Doğan Averbek
BTBG	=	Bosnalı Tâlib, <i>Dîvân</i> , Banu Gezer Şahin
BTME	=	Bursalı Tâlib, <i>Dîvân</i> , Melike Erdem
CÇHN	=	Tâcî-zâde Ca'fer Çelebi, <i>Heves-nâme</i> , Hivren Demir - Hakan Atay

CÇNS	=	Tâcî-zâde Ca'fer Çelebi, <i>Heves-nâme</i> , Necati Sungur
CDAA	=	Celîlî, <i>Dîvân</i> , Arzu Atik
CDBK	=	Cem'î, <i>Dîvân</i> , Birgül Koparan
CDCO	=	Cinânî, <i>Dîvân</i> , Cihan Okuyucu
CDÇD	=	Cemâlî, <i>Dîvân</i> , Çetin Derdiyok
CDHA	=	Cevrî, <i>Dîvân</i> , Hüseyin Ayan
CDHE	=	Cem Sultan, <i>Dîvân</i> , Halil Ersoylu
CDNÖ	=	Cem Sultan, <i>Dîvân</i> , Nihat Özyılmaz
CDŞK	=	Celîlî, <i>Dîvân</i> , Şevkiye Kazan Nas
CDTG	=	Cemîlî, <i>Dîvân</i> , Tülay Gençtürk Demircioğlu
CDYA	=	Cesârî, <i>Dîvân</i> , Yasemin Akkuş
CHHH	=	Cemâlî, <i>Hümâ vü Hümâyûn</i> , Osman Horata
CKCO	=	Câmî-zâde Kelâmî, <i>Ravza</i> , Cihan Okuyucu
CKMÖ	=	Cinânî, <i>Cilâü'l-kulüb</i> , Mustafa Özkan
CMSY	=	Cismî, <i>Mevlid</i> , Sadık Yazar
CSCA	=	Cem Sultan, <i>Cemşid ü Hurşid</i> , Adnan İnce
CSCH	=	Cem Sultan, <i>Cemşid ü Hurşid</i> , Münevver Okur Meriç
CSLM	=	Celâl-zâde Sâlih Çelebi, <i>Leylâ vü Mecnûn</i> , Rıfat Kütük
CZŞÇ	=	Celâl-zâde Sâlih Çelebi, <i>Dîvân</i> , Mehmet Tosunbaş
ÇDHA	=	Çâkerî, <i>Dîvân</i> , Hatice Aynur
ÇGİH	=	Vuslatî 'Âlî Beğ <i>Çehrîn Gazavât-nâmesi</i> , İ. H. Aksoyak - Mustafa İsen
ÇİAE	=	Çankırlı İbrâhîm, <i>Dîvân</i> , Abdullah Eren
ÇZRD	=	Çeşmî-zâde Reşid, <i>Dîvân</i> , Mustafa Uluocak
ÇZŞD	=	Çuhadar-zâde Şâkir, <i>Dîvân</i> , Fatma Dikbaş
DAYZ	=	Diyârbekirli Ahmed-i Mürşid, <i>Yûsuf ü Züleyhâ</i> , İdris Kadioğlu
DDMY	=	Defterî, <i>Dîvân</i> , Muhammed Önder - Yıldız Karataş
DDTG	=	Defterî, <i>Dîvân</i> , Taner Gök
DEBA	=	Enverî, <i>Düstür-nâme</i> , Betül Ademler
DGİA	=	<i>Dâstân-i Gazavât-i İmâm 'Alî</i> , Ali Oktan Akraz
DHAK	=	Hayrî, <i>Dîvân</i> , Ayşegül Kara
DHPD	=	Diyârbekirli İbrâhîm Hafid Paşa, <i>Dîvân</i> , Metin Erduran
DKSA	=	<i>Dîvân-i Külliyyât-i Seyyid-i Âlem</i> , İsmail Gürûnî
DLGK	=	Le'âlî, <i>Dîvân</i> , Gülçiçek Korkut
DÖRD	=	Dede Ömer Rûşenî, <i>Dîvân</i> , Orhan Kemal Tavukçu
DSPD	=	Diyârbekirli Sa'îd Paşa, <i>Dîvân</i> , Kenan Erdoğan
DŞDA	=	<i>Örnekleriyle Divan Şirinde Deyimler</i> , M. Ali Tanyeri
DŞDM	=	Derviş Şemsî, <i>Deh Murg</i> , İdris Güven Kaya
DŞSY	=	Şerîfî, <i>Dîvân</i> , Sadık Yazar
DTBS	=	<i>Dîvân-i Türki-i Basît</i> , Savaş Turgut
DUBÇ	=	Derzî-zâde Ulvî, <i>Dîvân</i> , Büşra Çelik - Muzaffer Kılıç
DUİÇ	=	Derzî-zâde Ulvî, <i>Dîvân</i> , İsmail Çetin
DZAD	=	Dukagin-zâde Ahmed, <i>Dîvân</i> , Hüseyin Süzen
EBDİ	=	Es'ad-i Bağdâdî, <i>Dîvân</i> , İdris Kadioğlu
ECES	=	Ebubekir Celâlî, <i>Dîvân</i> , Erdem Sarıkaya
EÇSN	=	Evliyâ Çelebi, <i>Seyahat-nâme</i> , Dankoff - Kahraman - Dağlı v.d.
EDFS	=	Edhemî, <i>Dîvân</i> , Fırat Sevinç
EDGD	=	Eşref Paşa, <i>Dîvân</i> , Gülçin Tanrıbuyurdu
EDHK	=	Esrâr Dede, <i>Dîvân</i> , Hasan Ali Kasır

EDMN = Es'ad, *Dîvân*, Muhammet Nur Doğan
 EDTD = Enverî, *Düstûr-nâme*, Talha Dilben
 EDYS = Emrî, *Dîvân*, M. Ali Yekta Saraç
 EDYZ = Erzurumlu Darîr *Yûsuf ü Züleyhâ*, Leyla Karahan
 EFDE = Enderunlu Fâzıl, *Dîvân*, Esra Beyhan
 EFTD = Edirneli Fâiz, *Dîvân*, Tarık Emir
 EGŞD = Edirneli Güftî *Şâh ü Dervîş*, Murat Umut İnan
 EHKC = Eğirdirli H. Kemâl *Câmi'ü'n-nezâir*, Yasemin Ertek Morkoç
 EHYD = Enderunlu Hasan Yâver, *Dîvân*, Kaplan Üstüner
 ENDV = Enderunlu Vâsîf, *Dîvân*, Rahşan Gürel
 ENDS = Edirneli Nazmî, *Dîvân*, Sibel Üst
 ENMN = Edirneli Nazmî, *Mecma'ü'n-nezâir*; Mehmet Fatih Köksal
 ERAD = Erzurumlu Rahmî, *Dîvân*, Ali Duman, Süleyman A. Tombak
 ERYA = Edincikli Ravzî, *Dîvân*, Yaşar Aydemir
 EŞLM = Edirneli Şâhidî, *Leylâ vü Mecnûn*, Nazire Erbay
 ETEM = Ahmet Talat Onay, *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar*
 ETTG = *Eski Türkiye Türkçesi Grameri*, Faruk Kadri Timurtaş
 EYGD = Erbilli Âmâ Yûsuf Garîbî, *Dîvân*, Erhan Tosun
 EZMM = Erzurumlu Zihnî, *Dîvân*, Muhsin Macit
 FADD = Fasîh Ahmed Dede, *Dîvân*, Mustafa Çıpan
 FAND = Fânî, *Dîvân*, Abdülkadir Kayhan
 FDAG = Fuzûlî, *Dîvân*, Abdülbâkî Gölpinarlı
 FDAH = Fuzûlî, *Dîvân*, Abdülhakim Kılıç
 FDAK = Figânî, *Dîvân*, Abdülkadir Karahan
 FDAT = Fütûhî, *Dîvân*, Dursun Ali Tökel
 FDAY = Fenâyî, *Dîvân*, Alim Yıldız
 FDBC = Fedâyî, *Dîvân*, Bilal Çakıcı
 FDES = Fakîh, *Dîvân*, Ercan Sünger
 FDFÇ = Fevzî, *Dîvân*, Fazilet Çöplüoğlu
 FDHG = Fasîhî, *Dîvân*, Haluk Gökalkp
 FDIŞ = Fedâî, *Dîvân*, İsmet Şanlı
 FDKA = Fuzûlî, *Dîvân*, Kenan Akyüz - Sedit Yüksel v.d
 FDKŞ = Feridûn, *Dîvân*, Kadriye Şimşek
 FDMA = Bosnalı Fâzıl, *Dîvân*, Mehmet Akif Duman
 FDME = Fatîn, *Dîvân*, Mehtap Erdoğan
 FDMİ = Ferîdî, *Dîvân*, Mohamed L. Awad İbrahim
 FDMK = Ferrî, *Dîvânçe*, Mehmet Kırbıyık
 FDMU = Fedâyî, *Dîvân*, Mustafa Urhan
 FDND = Fevzî, *Dîvân*, Nilgün Dođramacı
 FDSN = Fennî Dede, *Sâhil-nâme*, Fevziye Abdullah Tansel
 FDYK = Fevzî, *Dîvân*, Yunus Kaplan
 FDYŞ = Abdullah Ferdî, *Dîvân*, Yılmaz Şentürk
 FHŞA = Firâkî, *Hüsrev ü Şîrîn*, Asuman Bayram
 FHŞB = Fahrî, *Hüsrev ü Şîrîn*, Barbara Flemming
 FHŞÖ = Fahrî, *Hüsrev ü Şîrîn*, Özlem Güneş
 FKDM = Feyzî-i Kefevî, *Dîvân*, Muvaffak Eflatun
 FLMN = Fuzûlî, *Leylâ ve Mecnûn*, Muhammet Nur Doğan
 FMDF = Fâik Mahmûd, *Dîvân*, Fatma Koçak

FMEG = Fedâyî Mehmed Dede, *Mantik-i Esrâr*, Güler Doğan Averbek
 FÖHB = Fâik Ömer Efendi, *Dîvân*, Hande Büyükkaya
 FPAY = Ferhâd Paşa, *Dîvân*, Ali Yıldız
 PPFN = Ferhâd Paşa, *Dîvân*, Fatih Nacar
 FRİB = İsmâ'îl Hakkı Bursevî, *Ferâhü'r-rûh*, Murat Karavelioğlu
 FRKN = Firdevsî-i Rûmî, *Kutb-nâme*, İbrahim Olgun - İsmet Parmaksızoğlu
 FŞKE = *Fâtih'in Şiirleri*, Kemal Edib Kürkçüoğlu
 FVBH = Filibeli Vecdî, *Dîvân*, Bahir Selçuk - Hasan Kavruk
 GADK = Giritli 'Aşkî, *Dîvân*, Kadir Alper
 GAKA = Gelibolulu 'Âlî, *Dîvân (Varîdâtü'l-enika)*, Kudret Altun
 GAMB = Gelibolulu 'Âlî, *Mihr ü Mâh*, Ahmet İçli
 GARS = Gelibolulu 'Âlî, *Riyâzü's-sâlikân*, İ. Hakkı Aksoyak
 GATU = Gelibolulu 'Âlî, *Tuhfetü'l-'uşşâk*, İ. Hakkı Aksoyak
 GBDM = Gül Baba Misâlî, *Dîvân*, Mehmet Dede
 GBGD = Gül Baba Misâlî, *Dîvân*, Güneş Deva
 GDAT = Garîbî (Erbilli), *Dîvân*, Vedat Ali Tok
 GDFB = Garâmî, *Dîvân*, Fatih Başpınar
 GDMB = Günehkâr, *Dîvân*, Murat Bilge
 GDSK = Sa'îd Giray, *Dîvân*, Saadet Karaköse
 GKME = Gedizli Kabûlî, *Dîvân*, Mustafa Erdoğan
 GMAD = Gelibolulu 'Âlî, *Dîvânlar*, İsmail Hakkı Aksoyak
 GMŞM = *Mecmû'a-i Eş'âr*, Galata Mevlevîhânesi 161, Erol Sarıca
 GMTK = Gülşehrî, *Mantiku't-tayr*, Kemal Yavuz
 GNKY = Âşık Paşa, *Garîb-nâme*, Kemal Yavuz
 GNMÖ = *Gazavât-nâme-i Midilli*, Ömer Özkan
 GNNK = Ganî-zâde Nâdirî, *Dîvân*, Numan Külekçi
 GNŞN = Ganî-zâde Nâdirî *Şeh-nâme*, Numan Külekçi
 GPNM = Güvâhî, *Pend-nâme*, Mehmet Hengirmen
 GSDN = Gelibolulu Sürûrî, *Dîvân*, Niyazi Ünver
 GSÖK = Gülşenî-i Saruhânî, *Dîvân*, Özlem Kulat
 GZGM = Gelibolulu Za'îfî *Gazavât-ı Sultân Murâd* Mehmet Sarı
 HAHB = Hersekli Ârif Hikmet Beğ, *Dîvân*, Hacı Ali Şahin
 HAPD = Hâfız Ahmed Paşa, *Dîvân*, Adem Uysal
 HATS = Hersekli Ârif Hikmet Beğ, *Dîvân*, Tevfik Sütçü
 HBDA = Hayâlî Beğ, *Dîvân*, Ali Nihad Tarlan
 HBDB = Hayâlî Beğ, *Dîvân*, Büşra Çelik Vural
 HBDT = Hüseyin Baykara, *Dîvân*, Talip Yıldırım
 HCDM = Hulûsî-i Celvetî, *Dîvân*, Müslüm Yılmaz
 HCHŞ = Bursalı Celîlî, *Hüsrev ü Şîrîn*, Şevkiye Kazan
 HCLM = Bursalı Celîlî, *Leylâ ve Mecnûn*, Şevkiye Kazan Nas
 HÇİS = Hidâyet Çelebi, *Dîvân*, İbrahim Sona
 HDAA = Hâmî, *Dîvân*, Âdem Altay
 HDAE = Hikmetî, *Dîvân*, Aysel Eğri
 HDAŞ = Alî Handî, *Dîvân*, Ayten Şenyurt
 HDBY = Hilâlî, *Dîvân*, Bahri Yađmur
 HDCA = Hanîf İbrâhîm, *Dîvân*, Cemal Aksu
 HDEB = Hakîkî, *Dîvân*, Erdoğan Boz
 HDEE = Hoca Dehhânî, *Dîvân*, Ersen Ersoy - Ümran Ay

HDES	=	Hasmî, <i>Dîvân</i> , Engin Selçuk
HDFD	=	Handânî, <i>Dîvân</i> , Funda Dalbudak
HDFM	=	Hayretî, <i>Dîvân</i> , Ferhat Musluoğlu
HDGK	=	Hafîd, <i>Dîvân</i> , Gülmedine Koç Acar
HDHG	=	Hâzık, <i>Dîvân</i> , Hüseyin Güftâ
HDHÜ	=	Hafîd, <i>Dîvân</i> , Hacer Ünal
HDİŞ	=	Hilâlî, <i>Dîvân</i> , İsmet Şanlı
HDMA	=	Haşmet, <i>Dîvân</i> , Mustafa Aslan
HDMÇ	=	Hayretî, <i>Dîvân</i> , Mehmed Çavuşoğlu
HDMK	=	Hüdâyî-i Kadîm, <i>Dîvân</i> , Mustafa Kaçalın
HDMÖ	=	Handânî, <i>Dîvân</i> , Murat Öztürk
HDÖÖ	=	Handî, <i>Dîvân</i> , Ömer Özkan
HDÖZ	=	Hecrî, <i>Dîvân</i> , Ömer Zülfe
HDŞÖ	=	Hafîd, <i>Dîvân</i> , Şenay Özkan
HDŞS	=	Sûdî-i Bosnavî, <i>Şerh-i Dîvân-i Hâfiz</i> , Sibel Özer
HDZV	=	Hevâyî, <i>Dîvân</i> , Zehra Vildan Çakır
HECM	=	Halebli Edîb, <i>Dîvân</i> , Cafer Mum
HEÇD	=	Hâlet Efendi, <i>Dîvân</i> , İbrahim Çetin Derdiyok
HELD	=	Helâkî, <i>Dîvân</i> , Mehmed Çavuşoğlu
HCNC	=	Vâhidî, <i>Hâce-i Cihân ve Netîce-i Cân</i> , Turgut Karabey v.d.
HFNO	=	Halîlî, <i>Firkat-nâme</i> , Orhan Kemal Tavukçu
HHAE	=	Hamdullah Hamdî, <i>Dîvân</i> , Ali Emre Özyıldırım
HHLM	=	Hamdullah Hamdî, <i>Leylâ vü Mecnûn</i> , Güler Doğan Averbek
HHTU	=	Hamdullah Hamdî, <i>Tuhfetü'l- 'uşşâk</i> , Mustafa Güneş
HHYZ	=	Hamdullah Hamdî, <i>Yûsuf ve Zeliha</i> , Zehra Öztürk
HHKÇ	=	Hamdullah Hamdî, <i>Kıyâfet-nâme</i> , Çiğdem Uslu
HKHA	=	<i>Haşmet Külliyyatı</i> , İsmail Hakkı Aksoyak
HKMD	=	Hüdâyî-i Kadîm, <i>Dîvân</i> , Mehmet Demiralay
HMED	=	Hakîm Mehmed Efendi, <i>Dîvân</i> , Mehmet Çakırıcı
HMNB	=	Hisâlî <i>Metâli'ü'n-nezâir</i> , Bilge Kaya
HMVS	=	Hâşimî, <i>Mihr ü Vefâ</i> , Sâlih Uçak
HNAŞ	=	İbrâhîm b. Balı, <i>Hikmet-nâme</i> Ali Şeylan
HNİB	=	İbrâhîm b. Balı, <i>Hikmet-nâme</i> Mustafa Altun
HNMK	=	Nâbî, <i>Hayriyye</i> , Mahmut Kaplan
HNSY	=	Hevâyî, <i>Nazîre Dîvân</i> , Sinan Yıldırım
HRDN	=	Harputlu Rahmî, <i>Dîvân</i> , Naci Onur
HSDB	=	<i>Hasbihâl-i Sâfi</i> , Dilek Batislam
HŞKD	=	Harîmî (Şehzâde Korkud), <i>Dîvân</i> , Öykü Akın
HŞSD	=	<i>Hafî'nin Şiirleri</i> , Sedanur Dinçer
HTAO	=	Hadîdî, <i>Tevârîh-i Âl-i 'Osmân</i> , Necdet Öztürk
HTYZ	=	Hatâyî-i Tebrizî, <i>Yûsuf ü Züleyhâ</i> , Recep Demir
HUDE	=	Hufî, <i>Dîvân</i> , Ersen Ersoy
HZMS	=	Hufî, <i>Zâdü'l-me'âd</i> , Secaattin Tural
İAME	=	<i>İslâm Ansiklopedisi</i> , Millî Eğitim Bakanlığı
İAPD	=	İzzet Ali Paşa, <i>Dîvân</i> , İrfan Aypay
İAPF	=	İzzet Ali Paşa, <i>Dîvân</i> , Fatma Sabiha Kutlar
İÇAY	=	Üsküplü İshâk Çelebi, <i>Dîvân</i> , Ali Yıldırım
İDBÇ	=	İlmî, <i>Dîvân</i> , Bekir Çetinkaya

İDHİ	=	İsmetî, <i>Dîvân</i> , Haluk İpekten
İDTS	=	İsmetî, <i>Dîvân</i> , Tülay Söğüt
İMHA	=	İslâmî, <i>Mesnevî</i> , İsmail Hakkı Aksoyak
İTİC	=	İntizâmî, <i>Tuhfetü'l-ihvân</i> , Cihan Okuyucu - Sadık Yazar
KADA	=	Karamanlı 'Aynî, <i>Kahve vü Bâde</i> , Ahmet Mermer
KBGG	=	Gâzî Giray Han, <i>Dîvân</i> , Gülay Açar Çalık – Tuğçe Durmaz
KBME	=	Kadı Bürhâneddîn, <i>Dîvân</i> , Muharrem Ergin
KBMK	=	Yusuf Has Hâcib, <i>Kutadgu Bilig</i> , Mustafa Kaçalın
KBÖF	=	Ömer Fuâdî, <i>Kitâb-i Bülbülüyye</i> , İlyas Yazar
KCHŞ	=	Karakoyunlu Cihân Şâh Hakîkî, <i>Dîvân</i> , Muhsin Macit
KDAÇ	=	Kelîm, <i>Dîvân</i> , Ahmet Çelen
KDAY	=	Kâmî (Edirneli), <i>Dîvân</i> , Ali Yıldırım
KDGY	=	Kâmî (Edirneli), <i>Dîvân</i> , Gülgün Erişen Yazıcı
KDİY	=	Tokatlı Kânî, <i>Dîvân</i> , İlyas Yazar
KDMÇ	=	Kavsî, <i>Dîvân</i> , Mümüne Çakır
KDME	=	Tokatlı Kânî, <i>Dîvân</i> , Muhittin Eliaçık
KDMK	=	Kelâmî, <i>Dîvân</i> , Mustafa Karlıtepe
KDMA	=	Kâmî (Diyarbakırlı), <i>Dîvân</i> , Mustafa Uğurlu Arslan
KDMU	=	Kâimî, <i>Dîvân</i> , Mehmet Uğur Aydın
KDSK	=	Alaşehirli Kâdî, <i>Dîvân</i> , Serdar Kayalar
KFLM	=	Kâf-zâde Fâizî, <i>Leylâ vü Mecnûn</i> , Fatih Elçi
KİMD	=	Keçeci-zâde 'İzzet Molla, <i>Dîvân</i> , Ömür Ceylan - Ozan Yılmaz
KFMÖ	=	Kara Fazlî, <i>Dîvân</i> , Mustafa Özkat
KFNF	=	Kıvâmî, <i>Fetih-nâme</i> , Franz Babinger
KMAK	=	<i>Mecmû'a</i> , Ahmet Kavaklıyazı
KMİT	=	Konyalı Muhyî, <i>İbtidâ-nâme Tercümesi</i> , C.Okuyucu - S.Yazar
KMMD	=	Kıyâsî, <i>Mihr ü Mâh</i> , Dilek Aksoylu
KNDH	=	Karamanlı Nizâmî, <i>Dîvân</i> , Haluk İpekten
KPYS	=	Kemâl Paşa-zâde, <i>Dîvân</i> , Yekta Saraç
KPYZ	=	Kemâl Paşa-zâde, <i>Yûsuf ü Züleyhâ</i> , Mustafa Demirel
KPZD	=	Kemâl Paşa-zâde, <i>Dîvân</i> , Mustafa Demirel
KRDS	=	Rahmî (Kırımlı), <i>Dîvân</i> , Sevgi Elmas
KRPD	=	Koca Râgıb Paşa, <i>Dîvân</i> , Hüseyin Yorulmaz
KŞHD	=	<i>Kabûlî'nin Şiirleri</i> , Hidayet Duyar
KÜDR	=	Kemâl-i Ümmî, <i>Dîvân</i> , Ramazan Sarıçiçek
KÜSB	=	Kemâl-i Ümmî, <i>Dîvân</i> , Sefa Balbaba
KZFD	=	Kâf-zâde Fâizî, <i>Dîvân</i> , H. İbrahim Okatan
KZMÇ	=	<i>Kasâid-i Zâtî</i> , Mehmed Çavuşoğlu
KZMS	=	Kâtib-zâde Mustafa Sâkıb, <i>Dîvân</i> , Mehmet Kırbıyık
LÇDH	=	Lâmî'î Çelebi, <i>Dîvân</i> , Hamit Bilen Burmaoğlu
LÇFN	=	Lâmî'î Çelebi, <i>Ferhâd-nâme</i> , Hasan Ali Esir
LÇSA	=	Lâmî'î Çelebi, <i>Salamân ü Absâl</i> , Erdoğan Uludağ
LÇVR	=	Lâmî'î Çelebi, <i>Veys ü Râmîn</i> , Fatma Zehra Kavukçu
LDİK	=	Lebîb-i Âmidî, <i>Dîvân</i> , İdris Kadioğlu
LDKS	=	Livâyî, <i>Dîvân</i> , Köksal Seyhan
LDOK	=	Lebîb-i Âmidî, <i>Dîvân</i> , Orhan Kurtoğlu
LGDA	=	Leskofçalı Gâlib, <i>Dîvân</i> , Ahmet Hamit Yıldız
LGSS	=	Levhî, <i>Gazavât-nâme-i Sultân Süleymân</i> , Ayşe Tuba Tokay

LHDM = Leylâ Hanım, *Dîvân*, Mehmet Arslan
 LHED = Lâmekânî Hüseyin Efendi, *Dîvân*, Halil İbrahim Tuğluk
 LHLM = Lârendeli Hamdî, *Leylâ ve Mecnûn*, Belal Saber
 LİMA = Lebib-i İstanbulî, *Dîvân*, Mehmet Arslan
 LTRC = Latîfî, *Tezkire*, Rıdvan Canım
 MABD = Muhyiddîn Abdâl, *Dîvân*, Bayram Durbilmez
 MASM = Muhibbû'l-Âmidî, *Dîvân*, Süha Mintaka
 MCDM = Manastırlı Celâlî, *Dîvân*, Murat Güneş
 MCKH = Manastırlı Celâlî, *Kitâb-i Hüsn-i Yûsuf*, Burcu Patan
 MCMN = Manisalı Câmî, *Muhabbet-nâme*, Esat Harmancı
 MCVA = Manisalı Câmî, *Vâmık ü Azrâ*, Selami Ece
 MÇHN = Muhyiddîn Çelebi, *Hızır-nâme*, Zehra Alay
 MÇVG = Mustafa Çelebi, *Varka ve Gülşâh*, Ayşe Yıldız
 MDAM = Mezâkî, *Dîvân*, Ahmet Mermer
 MDAT = Muhîtî, *Dîvân*, Abdullah Tataroğlu
 MDCA = Muhibbî, *Dîvân*, Coşkun Ak
 MDEA = Meâlî, *Dîvân*, Edith Gülçin Ambros
 MDEE = Münîrî, *Dîvân*, Ersen Ersoy
 MDEG = Misli, *Dîvân*, Emrah Gökçe
 MDEY = Müslimî, *Dîvân*, Enes Yıldız
 MDGK = Mekkî, *Dîvân*, Gürcan Karapanlı
 MDGT = Mu'îdî, *Dîvân*, Gülçin Tanrıbuyurdu
 MDKY = Muhibbî, *Dîvân*, Kemal Yavuz - Orhan Yavuz
 MDMA = Muhyî (Fenârî-zâde), *Dîvân*, Mustafa Arslan
 MDMK = Mecdî, *Dîvân*, Muzaffer Kılıç
 MDMM = Mesîhî, *Dîvân*, Mine Mengi
 MDNK = Müdâmî (*Kefeli*), *Dîvân*, Nilüfer Kol
 MDNS = Medhî, *Dîvân*, Nezihe Seyhan
 MDÖŞ = Meylî, *Dîvân*, Özer Şenödeyici, Ahmet Akdağ
 MDSK = Antakyalı Münîf, *Dîvân*, Sabahattin Küçük
 MDŞD = Mânî, *Dîvân*, Şener Demirel
 MDYA = Meşhûrî, *Dîvân*, Yaşar Aydemir - Halil Çeltik
 MDZT = Ahmed Müsellem, *Dîvân*, Zafer Topak
 MEAE = *Mecmû'a-i Eş'ar*, Fatih 3849, Arzu Erpik
 MEDC = Mürekkepeçi Enverî, *Dîvân*, Cemal Kurnaz - Mustafa Tatçı.
 MEGP = Mustafa Efendi, *Gülşen-i Pend*, Mehmet Sait Çalka
 MEMK = *Mecmû'a-i Eş'âr*, Muhammet Karaman
 MEMP = *Mecmû'a-i Eş'âr*, Mehmet Pektaş
 MESS = *Mecmû'a-i Eş'âr*, Sezgin Şirin
 MEZÖ = *Mecmû'a-i Eş'âr*, Zehra Öztürk
 MGAE = *Mecdî Mehmed Efendi'nin Gazelleri*, Ayşe Derya Eskimen
 MHDM = Mihrî Hatun, *Dîvân*, Mehmet Arslan
 MHDS = Mihrî Hatun, *Dîvân*, Sadık Armutlu
 MHED = Mehmed Hâlis Efendi, *Dîvân*, Muammer Atıcı
 MINS = Mehmed, *İşk-nâme*, Sedit Yüksel
 MKAE = Keçeci-zâde 'İzzet Molla, *Mihnet-keşân*, Ali Emre Özyıldırım
 MKAK = *Manzûme-i Keskin*, Atabey Kılıç
 MKGS = *Mecmû'a-i Kasâid ve Gazeliyyât*, Sait Yilter

MKMA = *Manzûm Kitâb-ı Mesnevî-i Ahmed*, Şaban Şahinbay
 MKTM = *Mecmû'a-i Kasâid-i Türkiyye*, Murat Karavelioğlu
 MLMZ = *Mu'ammâ ve Lügaz Mecmû'ası*, Zuhâl Yener
 MLMF = Mu'îdî, *Leylâ vü Mecnûn*, Mehmet Fatih Köksal
 MLSM = *Mecmû'atü'l-letâif ve Sandûkatü'l-Ma'ârif*, İncinur Atik Gürbüz
 MMAK = *Mevhûb-i Mahbûb*, Ahmet Kartal
 MMBK = *Müfid ü Muhtasar*, Bilal Kemikli
 MMMK = Mu'inî, *Mesnevî-i Murâdiyye*, Kemal Yavuz
 MMSN = Münîrî, *Siyer-i Nebî*, Ümran Ay
 MNAK = Mirzâ-zâde Neylî, *Dîvân*, Atabey Kılıç
 MNBB = *Mecmû'a-i Nazâ'ir*, Berlin Ms.Or.Oct.3652, B. Gülay Açar Çalık v.d.
 MNCB = *Muhibbî'ye Nazireler*, Cemal Bayak.
 MNEH = *Mi'râc-i Nebî*, Enver Hacıhaliloğlu
 MNHD = *Mi'râc-nâme*, Hayati Develi
 MNHG = *Mecmû'a-i Nezâyir*, Hasan Gültekin
 MNMC = Ömer b. Mezîd, *Mecmû'a-i Nezâir*, Mustafa Canpolat
 MNMD = *Mi'râc-nâme-i İbrâhîm Beg*, Musa Duman
 MNMT = Niyâzî, *Mansûr-nâme*, Mustafa Tatçı
 MNÖG = *Ma'zeret-nâme*, Özlem Güneş
 MNPD = Mahmûd Nedîm Paşa, *Dîvân*, M. Akif Kürkçüoğlu
 MPEB = Muvakkit-zâde Pertev, *Dîvân*, Ekrem Bektaş
 MPRA = Müridî, *Pend-i Ricâl*, Atabey Kılıç
 MŞED = Mehmed Şerîf Efendi, *Dîvân*, Ömer Gökhan Yağcı
 MŞHA = Mahremî, *Şeh-nâme*, Hatice Aynur
 MŞPN = Mu'îdî, *Şem' ü Pervâne*, Nihal Kara
 MUAE = Ârif, *Mürşidü'l-'ubbâd*, Abdurrahim Elveren
 MZMG = Mostarlı Ziyâî, *Dîvân*, Müberra Gürgendereli
 MZŞS = Mostarlı Ziyâî, *Kıssa-i Şeyh San'ân*, Müberra Gürgendereli
 NAAD = Nakşî Ali Akkirmânî, *Dîvân*, Hikmet Atik
 NAAE = Ârif, *Nüşa-i 'Âlem*, Abdurrahim Elveren
 NAHH = Nev'î-zâde 'Atâyî, *Heft-h'ân*, Turgut Karacan
 NASE = Nev'î-zâde 'Atâyî, *Sohbetü'l-ebkâr*, Muhammet Yelten
 NASK = Nev'î-zâde 'Atâyî, *Dîvân*, Saadet Karaköse
 NASN = Nev'î-zâde 'Atâyî, *Sâki-nâme*, Muhammet Kuzubaş
 NBDA = Necâtî Beğ, *Dîvân*, Ali Nihad Tarlan
 NBMK = Necâtî Beğ, *Dîvân*, Mustafa Kaçalın
 NDAB = Nigârî, *Dîvân*, Azmi Bilgin
 NDAF = Nâbî, *Dîvân*, Ali Fuat Bilkan
 NDAG = Nedîm, *Dîvân*, Abdülbaki Gölpınarlı
 NDAT = Nigâhî, *Dîvân*, Ahmet Tanyıldız - Mustafa Uğurlu Arslan
 NDAY = Nâmî, *Dîvân*, Ahmet Yenikale
 NDEE = Ni'metî, *Dîvân*, Gülden Esra Ersöz
 NDHA = Nesîmî, *Dîvân*, Hüseyin Ayan
 NDLA = Nâşid, *Dîvân*, Lütfi Alıcı
 NDMA = Nef'î, *Dîvân*, Metin Akkuş
 NDMD = Nazîf, *Dîvân*, Murat Daraçık
 NDMK = Neşâtî, *Dîvân*, Mahmut Kaplan
 NDMT = Nev'î, *Dîvân*, Mertol Tulum - Ali Tanyeri

NDNÇ	=	Nisârî, <i>Dîvân</i> , Nagihan Çağlayan
NDNK	=	Nehcî, <i>Dîvân</i> , Neslihan Koç
NDÖS	=	Neşâtî, <i>Dîvân</i> , Ömer Savran
NDÖZ	=	Nâşid, <i>Dîvân</i> , Ömer Zülfe
NDSO	=	Nebzî, <i>Dîvân</i> , Sait Okumuş
NDSÖ	=	Nâtıkî, <i>Dîvân</i> , Sait Özer
NDÜA	=	Nakşî İbâhîm, <i>Dîvân</i> , Emrah Ayhan
NHHH	=	Nev'î, <i>Hasb-i Hâl</i> , Hande Özer
NKDH	=	Nâilî-i Kadîm, <i>Dîvân</i> , Haluk İpekten
NKHA	=	Nevres-i Kadîm, <i>Dîvân</i> , Hüseyin Akkaya
NKŞY	=	Nevres-i Kadîm, <i>Dîvân</i> , Şerife Yağcı
NMDK	=	Niyâzî-i Mısrî, <i>Dîvân</i> , Kenan Erdoğan
NMGN	=	Niğdeli Muhibbî, <i>Gül ü Nevruz</i> , H. İbrahim Delice
NMNA	=	Nahîfî, <i>Mevlidü'n-nebî</i> , Âdem Ceyhan
NMTZ	=	Nev'î, <i>Münâzara-i Tûtî vü Zâg</i> , Ömer Zülfe - Hakan Taş
NNFD	=	Nihânî Nacak Fâzıl, <i>Dîvân</i> , Mesut Dursun
NRMÖ	=	Neccar-zâde Rızâ, <i>Dîvân</i> , Mehmet Özdemir
NSAS	=	<i>Nâbî'nin Sûr-nâmesi</i> , Agâh Sırrı Levend
NTEB	=	Nâlî, <i>Tuhfetü'l-emsâl</i> , Bahir Selçuk
NVNY	=	<i>Nuhbe-i Vehbî</i> , Necmettin Yurtseven
ONBA	=	Osman Nevres, <i>Dîvân</i> , Bayram Ali Kaya
OŞDY	=	Osman Şems, <i>Dîvân</i> , Yusuf Yıldırım
OTSS	=	Osman-zâde Tâib, <i>Dîvân</i> , Sâlih Sâdâvî
PBKG	=	<i>Pervâne Bey Mecmû'ası</i> , Kâmil Ali Gıynaş
PHÖE	=	Peşteli Hisâlî, <i>Dîvân</i> , Özlem Ercan
PNDE	=	Priştineli Nûrî, <i>Dîvân</i> , Esra Egüz
PNKA	=	Nazmî, <i>Pend-nâme</i> , Kudret Altun
PSMA	=	Prizrenli Sûzî, <i>Mihaloğlu 'Âlî Beğ Gazavât-nâmesi</i> , A. Sırrı Levend
PZMA	=	Zarîfî, <i>Pend-nâme</i> , Mehmet Arslan
RABD	=	Resmî Ali Baba, <i>Dîvân</i> , Saime Arslan
RAÇD	=	Râmî Abdurrahman Çelebi, <i>Dîvân</i> , Fatma Zehra Kavukçu
RADA	=	Refî'-i 'Âmidî, <i>Dîvân</i> , Ahmet Aydemir
RBMK	=	Rifâ'î, <i>Bülbül-nâme</i> , Mustafa Kaçalın
RDAB	=	Râşid, <i>Dîvân</i> , Ayşe Balkan
RDAM	=	Rahîmî, <i>Dîvân</i> , Ahmet Mermer
RDDI	=	Rağmî, <i>Dîvân</i> , Dilek Işıkhân
RDFY	=	Rehâyî, <i>Dîvân</i> , Fatih Yerdemir
RDMA	=	Rıfkî, <i>Dîvân</i> , Mevlüt Altınoluk
RDMÇ	=	Revânî, <i>Dîvân</i> , Mehmed Çavuşoğlu
RDMG	=	Rezmî, <i>Dîvân</i> , Mehmet Gürbüz
RDME	=	Râzî (Ankaralı), <i>Dîvân</i> , Mustafa Erdoğan - Mehmet Şahin
RDMT	=	Rızâî, <i>Dîvân</i> , Mümin Topçu
RDMY	=	Resmî, <i>Dîvân</i> , Müslüm Yılmaz
RDNT	=	Adnî Receb Dede, <i>Nahl-i Tecellî</i> , Ahmet Topal
RDSE	=	Râmî, Abdurrahman Çelebi, <i>Dîvân</i> , M. Sadık Erdağı
RDZA	=	Revânî, <i>Dîvân</i> , Ziya Avşar
REFK	=	<i>Ravzatü'l-envâr</i> , Mehmet Fatih Köksal
REKİ	=	<i>İstanbul Ansiklopedisi</i> , Reşad Ekrem Koçu

RFAT	=	Rahmî ve Fevrî, <i>Divan Şiiri</i> , Ali Nihad Tarlan
RİAM	=	<i>Revnaku'l-islâm</i> , Abid Nazar Mahdum
RİEA	=	Revânî, <i>İşret-nâme</i> , Cevdet Eralp Alışık
RKBA	=	Refî'-i Kâlâyî, <i>Dîvân</i> , Bilal Alpaydın
RMAD	=	Re'fet Mehmed Azîz, <i>Dîvân</i> , M. Nuri Kardeş
RŞEH	=	Rûz-nâmece-zâde Şinâsî, <i>Dîvân</i> , Esat Harmancı
RŞFT	=	Rahmî, <i>Şehrengîz-i Yenişehir</i> , Fatih Tıgılı
RŞÜŞ	=	Rûmî, <i>Şirin ü Şirûye</i> , Enfel Doğan - Feryal Korkmaz
RZDK	=	Rumelili Za'îfî, <i>Dîvân</i> , Kâmil Akarsu
SADİ	=	Sultan I. Ahmed (Bahtî), <i>Dîvân</i> , İsa Kayaalp
SADS	=	Sürûrî-i 'Acem, <i>Dîvân</i> , Saule Şaripbekova
SAHY	=	Subhî-zâde 'Abdî, <i>Dîvân</i> , Hakan Yalap
SAMA	=	Sâmî, <i>Âsaf-nâme</i> , Mehmet Arslan
SBDH	=	Sehî Beğ, <i>Dîvân</i> , Hakan Yekbaş
SBDM	=	Sehî Beğ, <i>Dîvân</i> , Müslüm Yılmaz
SBHB	=	Sehî Beğ, <i>Heşt Bihîşt</i> , Haluk İpekten - Günay Kut v.d.
SŞBG	=	Sûdî-i Bosnavî, <i>Şerh-i Bostân</i> , Bedriye Gülay Açar
SCDÖ	=	Seyyid Câzım, <i>Dîvân</i> , Ahmet Özbek
SÇMY	=	Süleymân Çelebi, <i>Mevlid</i> , Yakup Yılmaz
SÇVN	=	Süleymân Çelebi, <i>Vesiletü'n-necât</i> , Ahmet Ateş
SDAİ	=	Mirzâ-zâde Sâlim, <i>Dîvân</i> , Adnan İnce
SDAK	=	Selâmî, <i>Dîvân</i> , Ayşe Kaya
SDCB	=	Sehâbî, <i>Dîvân</i> , Cemal Bayak
SDEA	=	Sütürî, <i>Dîvân</i> , Emine Adaş
SDED	=	Sehmî, <i>Dîvân</i> , Elif Dirican
SDEE	=	Sükkerî, <i>Dîvân</i> , Erdoğan Erol
SDEH	=	Süheylî, <i>Dîvân</i> , Esat Harmancı
SDFÖ	=	Servet, <i>Dîvân</i> , Fatih Mehmet Özdemir
SDFS	=	Sâmî (Arpaemîni-zâde), <i>Dîvân</i> , Fatma Sabiha Kutlar
SDHY	=	Sun'î, <i>Dîvân</i> , Halil İbrahim Yakar
SDMC	=	Ahmed Sûzî, <i>Dîvân</i> , Metin Ceylan
SDİK	=	Serâyî, <i>Dîvân</i> , İbrahim Kolunsağ
SDSK	=	Selâmî, <i>Dîvân</i> , Serpil Kayya
SDZY	=	Sevdâyî, <i>Dîvân</i> , Zübeyde Yaşar
SEBZ	=	Sebzî, <i>Dîvân</i> , Hakan Yekbaş
SGHK	=	<i>Sebzî'nin Gazelleri</i> , İbrahim Hakan Karataş
SGBK	=	Sun'ullah Gaybî, <i>Dîvân</i> , Bilal Kemikli
SHMA	=	Hümâmî, <i>Sî-nâme</i> , Mustafa Altun
SİZD	=	Sa'dî ('Îsâ-zâde), <i>Dîvân</i> , Fatma Sabiha Kutlar
SKFÖ	=	Nef'î, <i>Sihâm-i Kazâ</i> , Furkan Öztürk
SKMK	=	Nef'î, <i>Sihâm-i Kazâ</i> , Mustafa Kaçalın
SLMC	=	Sevdâî, <i>Leylâ ve Mecnûn</i> , Cemal Bayak
SMDD	=	Sâkîb Mustafa Dede, <i>Dîvân</i> , Ahmet Arı
SMMN	=	Seyyid Murâdî, <i>Muhabbet-nâme</i> , Gül Gönültaş
SNCD	=	Mes'ûd b. Ahmed, <i>Süheyl ü Nevbahâr</i> , Cem Dilçin
SPDM	=	Sıdkî Paşa, <i>Dîvân</i> , Mehtap Erdoğan
SPTM	=	Sinan Paşa, <i>Tazarru'-nâme</i> , Mertol Tulum
SRHE	=	Sahhâf Rüşdî, <i>Dîvân</i> , Hatice Ekici

SSAA	=	Senâyî, <i>Süleymân-nâme</i> , Mesut Bayram Düzenli - Ahmet Akgül
SSKA	=	Sabâyî, <i>Sırât-i Müstakîm</i> , Kadir Atlansoy
SSKB	=	<i>Sübha-i Sıbyân</i> , Kemal Baş
SŞÖZ	=	<i>Selîkî'nin Şiirleri</i> , Ömer Zülfe
STAU	=	<i>Sürûrî'nin Tarihleri</i> , Ahmet Uslu
SÜÖS	=	Sabâyî, <i>Üveys-nâme</i> , Ömer Savran
SVAY	=	Sünbül-zâde Vehbî, <i>Dîvân</i> , Ahmet Yenikale
SVDH	=	Seyyid Vehbî, <i>Dîvân</i> , Hamit Dikmen
SVŞE	=	Sünbül-zâde Vehbî <i>Şevk-engîz</i> , Bahadır Sürelli
SZMÜ	=	<i>Sergüzeşt-i Za'îfî</i> , Mehmet Ali Üzümcü
SZPD	=	Ahmed Sâdık Zîver Paşa, <i>Dîvân</i> , Suzan Ay
ŞARÇ	=	Şânî-zâde Atâ'ullah, <i>Dîvân</i> , Rabia Çipiloğlu
ŞBEU	=	Şeyhülislâm Bahâyî, <i>Dîvân</i> , Erdoğan Uludağ
ŞDEC	=	Şühûdî, <i>Dîvânçe</i> , Ertuğrul Can
ŞDHB	=	Şeyhî, <i>Dîvân</i> , Halit Biltekin
ŞDMİ	=	Şeyhî, <i>Dîvân</i> , Mustafa İsen
ŞDMK	=	Şem'î, <i>Dîvân</i> , Murat Karavelioğlu
ŞDON	=	Şeyhî Mehmed Efendi, <i>Dîvân</i> , Oktay Nar
ŞDSA	=	Şefî'î, <i>Dîvân</i> , Songül Aydın Yağcıoğlu
ŞDŞB	=	Şehdî, <i>Dîvân</i> , Şeyda Bayındır
ŞDŞD	=	Şehrî (Ali Çelebi), <i>Dîvân</i> , Şener Demirel
ŞDYT	=	Şûhî, <i>Dîvân</i> , Yılmaz Top
ŞFNÖ	=	Şâhî, <i>Ferhâd-nâme</i> , Nurgül Özcan
ŞGDA	=	Şeyh Gâlib, <i>Dîvân</i> , Abdülbaki Gölpınarlı
ŞGHA	=	Şeyh Gâlib, <i>Hüsn ü Aşk</i> , Muhammet Nur Doğan
ŞGMK	=	Şeyh Galib, <i>Dîvân</i> , Muhsin Kalkışım
ŞGNO	=	Şeyh Gâlib, <i>Dîvân</i> , Naci Okçu
ŞHDM	=	Şeref Hanim, <i>Dîvân</i> , Mehmet Arslan
ŞHFH	=	Şeyhoğlu Mustafa, <i>Hurşîd ü Ferahşâd</i> , Hüseyin Ayan
ŞHNF	=	Şeyhî, <i>Har-nâme</i> , Faruk K. Timurtaş
ŞHŞF	=	Şeyhî, <i>Hüsrev ü Şîrîn</i> , Faruk K. Timurtaş
ŞHŞŞ	=	Şeyhî, <i>Hüsrev ü Şîrîn</i> , Funda Şan
ŞHYZ	=	Şeyyâd Hamza, <i>Yûsuf ve Zeliha</i> , İbrahim Taş
ŞMEH	=	Şerîfî Mehmed Efendi, <i>Hilye</i> , Sadık Yazar - Ali Yıldız
ŞMFB	=	<i>XVI. Yüzyıla Ait Bir Şair Mecnû'ası</i> , Firuze Bozkurt
ŞMMB	=	<i>Şiir Mecnû'ası</i> , Mehmet Büküm
ŞMMS	=	<i>Şiir Mecnû'ası</i> , Mehmet Sait Yavuz
ŞMÖG	=	<i>Şiir Mecnû'ası</i> , Özlem Seçkin Güleriyüz
ŞPSM	=	Şemsî Paşa, <i>Şehnâme-i Sultân Murâd</i> , Mehmet Akkaya
ŞSSH	=	Şemseddîn-i Sivâsî, <i>Süleymân-nâme</i> , Hüseyin Akkaya
ŞYDH	=	Şeyhülislâm Yahyâ, <i>Dîvân</i> , Hasan Kavruk
TABD	=	Tâlib Ahmed Bosnavî, <i>Dîvân</i> , Sercay Sorgun
TADS	=	Trabzonlu 'Avnî, <i>Dîvân</i> , Selma Ülker
TAET	=	Tebriqli Ahmedî, <i>Esrar-nâme Tercümesi</i> , Tuba Ceylan
TAYZ	=	Tebriqli Ahmedî, <i>Yûsuf ü Züleyha</i> , Salih Kayık
TBAÇ	=	Türâbî, <i>Battâl-nâme</i> , Abdülkadir Çolak
TCÇD	=	Tâcî-zâde Ca'fer Çelebi, <i>Dîvân</i> , İsmail Erünsal
TDED	=	<i>Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi</i>

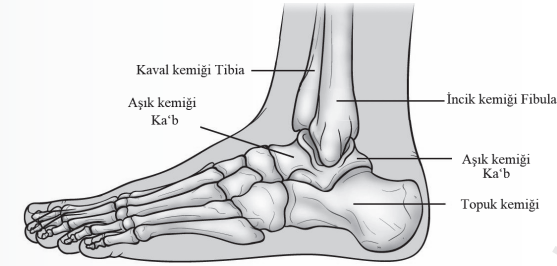
TDCO	=	Ereğlili Türâbî, <i>Dîvân</i> , Cihan Okuyucu
TDKY	=	Tırsî (Şânî), <i>Dîvân</i> , Kadriye Yılmaz
TDNG	=	Tâli'î, <i>Dîvân</i> , Nusret Gedik
TDNY	=	Türâbî, <i>Dîvân</i> , Nagehan Yıldız
TDSO	=	Tecellî, <i>Dîvân</i> , Sebahat Deniz
TDIA	=	<i>Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi</i>
TGHK	=	Tutmacî, <i>Gül ü Hüsvrev</i> , Kâzım Yoldaş
THLM	=	Tebriqli Hakîrî, <i>Leylâ vü Mecnûn</i> , Ahmet Koçak
TKKA	=	<i>Tuhfe-i Kusûrî</i> , Kudret Altun
TMÇD	=	Tâib Mehmed Çelebi, <i>Dîvân</i> , Güler Doğan Averbek
TPAH	=	Âlî el-Hasenî, <i>Tercüme-i Pend-i 'Attâr</i> , Halil Sercan Koşık
TRMK	=	<i>Tuhfe-i Rûmî</i> , Mustafa Kaçalın
TŞAK	=	<i>Tuhfe-i Şâhidî</i> , Atabey Kılıç
TVAK	=	<i>Tuhfe-i Vehbî</i> , Atabey Kılıç
UDMİ	=	Usûlî, <i>Dîvân</i> , Mustafa İsen
UDÖA	=	Ubeydî, <i>Dîvân</i> , Ömer Arslan
UDŞÜ	=	Ubeydî, <i>Dîvân</i> , Şahabettin Ünlü
UMMF	=	Ûdî, <i>Mâcerâ-yi Mâh</i> , Fatma Sabiha Kutlar
ÜASU	=	Üsküdarlı 'Aşkî, <i>Dîvân</i> , Süreyya Uzun
ÜATU	=	Üsküplü Atâ, <i>Tuhfetü'l-'uşşâk</i> , İ. Hakkı Aksoyak
ÜDMS	=	Ümidî, <i>Dîvân</i> , Muhammed Selvi
ÜHBD	=	Üsküdarlı Hakkı Bey, <i>Dîvân</i> , Arzu Yıldırım
ÜİÇD	=	Üsküplü İshâk Çelebi, <i>Dîvân</i> , Mehmed Çavuşoğlu
ÜKDM	=	Üsküdarlı Kâşif, <i>Dîvânçe</i> , Mustafa Erdoğan
ÜMMD	=	Üsküdarlı Mustafa Ma'nevî, <i>Dîvân</i> , Mustafa Tatçı
ÜSAB	=	Ümmî Sinan, <i>Dîvân</i> , Azmi Bilgin
ÜSAY	=	Üsküdarlı Sâfî, <i>Şi'r-i Sâfî</i> , Alim Yıldız
ÜSDŞ	=	Üsküdarlı Sırrî, <i>Dîvân</i> , Şevkiye Kazan
VDAM	=	Vecdî, <i>Dîvân</i> , Ahmet Mermer
VDGT	=	Vuslatî, <i>Dîvân</i> , Gülcan Tanıdır
VDHT	=	Vusûlî, <i>Dîvân</i> , Hakan Taş
VDHT	=	Vahyi, <i>Dîvân</i> , Hakan Taş
VDMA	=	Visâlî (Erzincanlı), <i>Dîvân</i> , Mehmet Akif Gözütok
VDMÇ	=	Vasfî, <i>Dîvân</i> , Mehmed Çavuşoğlu
VDYÖ	=	Dimetokalı Vahdetî, <i>Dîvân</i> , Yılmaz Öztürk
VHDF	=	Vâlî, <i>Hüsn ü Dil</i> , Mehmet Fatih Köksal
VHYY	=	Vücûdî, <i>Hayâl ü Yâr</i> , Yaşar Aydemir
VNEY	=	<i>Vasiyet-i Nûşirevân</i> , Emine Yeniterzi
YAÇA	=	Yetim 'Alî Çelebi (Yetimî), <i>Dîvân</i> , Ali Aktaş
YALT	=	Yenişehirli 'Avnî, <i>Dîvân</i> , Lokman Turan
YAZP	=	Yetim 'Alî Çelebi (Yetimî), <i>Dîvân</i> , Zehrâ Piroğlu
YBGA	=	Yahyâ Beğ, <i>Gülşen-i Envâr</i> , Ayşe Sağlam
YBGE	=	Yahyâ Beğ, <i>Gülşen-i Envâr</i> , İbrahim Doğanıyigit
YBGR	=	Yahyâ Beğ, <i>Gencîne-i Râz</i> , Bekir Çınar
YBŞG	=	Yahyâ Beğ, <i>Şâh u Gedâ</i> , Esat Harmancı - Gülçin Tanrıbuyurdu
YBYZ	=	Yahyâ Beğ, <i>Yûsuf ve Zeliha</i> , Mehmed Çavuşoğlu
YDAY	=	Yüsrî, <i>Dîvân</i> , Aslıhan Yıldız
YDEB	=	Yahyâ Beğ, <i>Dîvân</i> , Esra Bozyiğit

YDMÇ	=	Yahyâ Beğ, <i>Dîvân</i> , Mehmed Çavuşoğlu
YDMK	=	Yûnus Emre, <i>Dîvân</i> , Mustafa Kaçalın
YDMT	=	Yûnus Emre, <i>Dîvân</i> , Mustafa Tatçı
YDÖZ	=	Yakînî, <i>Dîvân</i> , Ömer Zülfe
YMGV	=	Yûsuf-i Meddâh, <i>Varka ve Gülşâh</i> , Grace Martin Smith
YNDM	=	Yahyâ Nazîm, <i>Dîvân</i> , Mehmet Şimşek
YZDD	=	Şeyyâd Hamza, <i>Yûsuf ü Zelîhâ</i> , Dehri Dilçin
ZBBM	=	Za'îfî, <i>Bâg-i Bihişt</i> , Mehmet Emin İnan
ZÇTG	=	Zarîfî (Çorlulu), <i>Dîvân</i> , Gülşah Taşkın
ZDAK	=	Zuhûrî, <i>Dîvân</i> , Asiye Kahraman
ZDAN	=	Zâtî, <i>Dîvân</i> , Ali Nihad Tarlan
ZDEK	=	Zâik, <i>Dîvân</i> , Engin Karakoyun
ZDHF	=	Şeyh Zekâî (Oruç Baba), <i>Dîvân</i> , Harid Fedai
ZDHK	=	Zîver (İbrâhîm), <i>Dîvân</i> , Hasan Kaplan
ZDKS	=	Zîver (Ahmed), <i>Dîvân</i> , Kerim Sandal
ZDSK	=	Zekâî, <i>Dîvân</i> , Sinan Köseoğlu
ZKOK	=	<i>Zâtî'nin Kasideleri</i> , Orhan Kurtoglu
ZMÜM	=	Zarîfî, <i>Mihr ü Mâh</i> , Vedat Nuri Turhan
ZŞÜP	=	Zâtî, <i>Şem' ü Pervâne</i> , Sadık Armutlu

DİĞER KISALTMA VE SEMBOLLER

=	= İstiare, eş anlam	ayr.	= Ayrıca	m.ö.	= Millattan önce	s.	= Sayfa
•	= Özellik	b.	= Beyit	mat.	= Matla'	ş.	= Şiir
+	= Birlikte	bk.	= Bakımız	mes.	= Mesnevî	şar.	= Şarkı
O	= Sembol	c.	= Cilt	msn.	= Müsemmen	şehr.	= Şehrengiz
X	= Tezat	d.	= Doğum	mua.	= Muamma	tah.	= Tahmis
←	= Benzetlen	dok.	= Doktora	muh.	= Muhammes	tar.	= Tarih
→	= Benzeyen	g.	= Gazel	muk.	= Mukatta'	terc.	= Tercî'-bend
↔	= Benzeşen	h.	= Hicrî	mur.	= Murabba	terk.	= Terki'b-bend
↓	= Tezyif, aşığı	haz.	= Hazırlayan	müf.	= Müfred	tes.	= Tesdis
↑	= Yüceltme	hk.	= Hakkında	müs.	= Müseddes	tsb.	= Tesbî'
Δ	= Tevriye, cinas	Hz.	= Hazret	müsb.	= Müsebba'	tsn.	= Tesmîn
#	= Yorum	k.	= Kaside	müst.	= Müstezat	tuy.	= Tuyuğ
♪	= Ses uyumu	kit.	= Kit'a	nşr.	= Neşreden	vr.	= Varak
✕	= Mukayese	krş.	= Karşılaştır	nzm.	= Nazm	v.b.	= ve benzeri
❖	= Atasözü, deyim	Küt.	= Kütüphane	ö.	= Ölüm	v.d.	= ve devamı/diğeri
★	= Âdet ve inanç	lgz.	= Lugaz	res.	= Resim	y.l.	= Yüksek lisans
[...]	= Atlama	m.	= Miladî	rub.	= Rubâî		

K

KA'B

İncik kemiği ile ayağın birleştiği yerde olan yumru kemiktir. Halk arasında “aşık kemiği” denir. Ayak bileğinin iki yanında “ka'beyn” denen yuvarlak birer çıkıntı olarak görünür. Türkçede bu çıkıntılar hakkında yakın zamana kadar “kâbına erişmemek” yahut “kâbına erememek” gibi şekillerde kullanılan bu tabir, bir kimsenin en alçaktaki seviyesine kadar dahi yükselmemek anlamına gelirdi. Enderunlu Vâsîf'ın memduhunu överken kendinden önceki hükümdarlarla mukayese sadedinde söylediği “Her ne kadar bütün eski hükümdarların değeri yüksek ise de bu adaletli padişahın aşık kemiği onların tamamından daha yüce” anlamındaki *Egerçi cümle eslâf-i mülûkiyü kadri a'lâdur / Bu şâh-i 'âdilîyü ka'bi ki mecmû'undan 'âlî-şân* ENDV, tar.18/21 beyti buna misaldir. krş. *Hakâyık bahrine gavvâs dekâyıkda şinâverdür / Kimesne ka'bine çıkmaz ma'ârif-âşinâlıkda* NDSO, k.30/III.

• **Yükseklik seviyesini ifade eder:** Kara Fazlî'nin bir savaş tasvirinde kurban bayramı imajı çizerek düşman kanının bileklere kadar yükseldiğinden bahsettiği şu beytinde yerdeki kanın ayak bileklerine kadar yükselmesi, “ka'ba çıkma” olarak şöyle tarif edilmiş: *İyd idîp huccâc-veş tekbir itidiler guzât / Kâ'be çıkdı hün-i düşmen oluben kurbân-i feth* KFMÖ, k.10/21. Şerîfî'nin şu beytinde de âştığın kanlı yaşlarının yerden yüksekliği, sevgilinin ayak bileğine yani aşık kemiğine kadar

yükselerek çizmesini kırmızıya boyadığı şeklinde ifade edilirken yine “ka'bine” ibaresi kullanılmış: *İricek kanlu yaşum ka'bine ol hünîniyü / Sandırlar ayagina geydi bir al ser-mûze* DŞSY, g.287/3.

KA'B bin ZÜHEYR bk. “Kaside-i Bürde”

KABÂ bk. “Kaftan”

KABÂ BENDİ bk. “Kaftan”

2230

KABÂ EHLİ (ehl-i kabâ)

Karamanlı 'Aynî'nin devletlilerin dervişlerden himmet istemeleri geleneğine işaret olmak üzere “Kabâ ehli kepenek ehlinden yardım dileğinde bulunur. Derviş olanlar için kepenek, Allah'ın hilati oldu” anlamında söylediği *İsti'ânet ider ehlinden anuy ehl-i kabâ / Oldı dervîş olana hil'at-i Yezdân kepenek* KADA, g.299/3 beytinde olduğu gibi “kepenek ehli” yahut “kabâ ehli” gibi ibarelerin belirli bazı zümreleri tanımlamak için kullanıldığı görülmektedir. Keza Neccâr-zâde Rızâ'nın Nakşileri övmek için söylediği “Nakşibendî yoluna girenler görünüşte kabâ ehli olsalar da içlerini irfan elbisesiyle süslediler” anlamındaki *Câme-i 'irfân ile tezyîn-i bâtın kaldılar / Zâhiren ehl-i kabâdur sâlikân-i Nakşebend* NRMÖ, g.60/5 beytinde de “kabâ ehli”, kaftan giyecek derecede hâli vakti yerinde ve muhtemelen devlete mensup zümreleri ima etmektedir. Nitekim manzum metinlerde “kabâ” ve “fâhr” kavramlarının sürekli birlikte kullanılması (bk. “Kaftan”) da bunu açıkça göstermektedir. Sabâyî'nin bir münacatında, Âl-i 'Abâ'nın (bk. “Âl-i 'Abâ”) abası ile kaftan ehli olanların fâhr libasları mukayese edilirken “fâhr” kelimesinin çok sayıdaki beyitte tekrar edilmesine nazaran bunların iftihar vesilesi kıyafet olma özelliği öne çıkmaktadır. Ancak buna rağmen âşıklar nazarında bu gösterişli kıyafetler fakir abaları yanında kadri batıl kıyafetlerdir: *Ehl-i kabânuy fahrini kadr ile bâtl eyleyen /*

Âl-i 'abânun geydügi ferhunde şâlün hakkı-çün EHKC, k.1892/12.

X **Aba ehli** bk. “Aba”

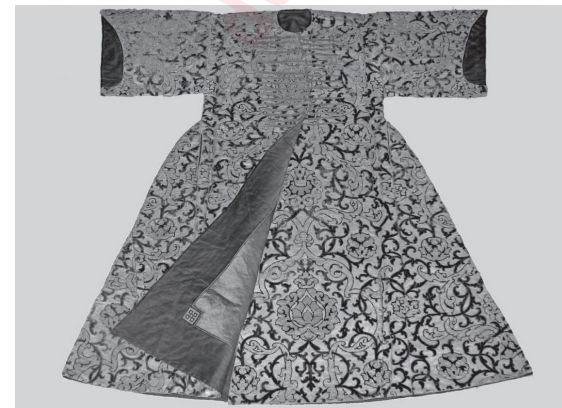
KABÂ ETME, kabâ eyleme

“Kabâ” kelimesi ferace gibi önu açık kaftan anlamına gelmesi bakımından Farsça “kabâ kerden” gömlek yahut önu kapalı bir cübbeyi baştan aşağıya yırtarak kabâ şekline yani “kabâ” denen önu açık kıyafet biçimine sokma anlamında bir tabirdir. *Hâfız Dîvânı* şârihi Bosnalı Sûdî Efendi daha sonra bu tabirin mutlak manada “yırtma” anlamında kullanılmaya başlandığını bildirmektedir. Buna göre Zâtî'nin “Ey zahit, zahitlik elbisesini kabâ ettiren [= yırtıran] o güzel geldi, (zühdünü korumak istiyorsan) başını kaplumbağa gibi hırkaya çek” mealinde söylediği *Geldi ol zühd libâsını kabâ itdürici / Zâhidâ başunu çek hırkaya mânend-i keşef ZDAN, g.631/3* beytinde geçen “kabâ etmek” ibaresi “elbise yırtmak” yani züht ve takva elbisesini yırtıp giyilmez hâle getirmek demektir. Bu konuda ayr. bk. “Kaplumbağa”

Bu durumda mesela Sehâbî'nin *Kabâ kıl cübbeyi terk eyleyüp tâci başundan geç / Sebük-bâr ol yûri zîrâ bu vâdî özge vâdidür SDCB, g.73/2* beytini “Cübbeni yırt, başından tarikat tacını terk ile yükünü hafifletip canını hiçe sayarak yürü. Zira bu vadi başka bir vadidir” şeklinde anlamak gerekmektedir. Yine Hamdullah Hamdî'nin *Lutf ile açsa gül gibi dil-ber yakasını / Pîrâhenini niçe garibün kabâ kala HHAE, 11/3* beyti de “O güzel, lütufla yakasını gül gibi açacak olsa nice zavallımın yakasını yırtmış olur” anlamındadır. Bu konuda ayr. bk. “Elbise yırtma”, “Etek yırtma”

KABÂ-yi GÜL-GÜN bk. “Gül-gün kabâ”

KABÂ KILMA bk. “Kabâ etme”

2231

KABÂ-yi SEBZ (câme-i sebz, mâî kabâ)

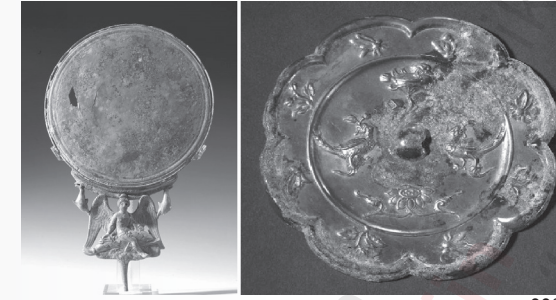
Yeşil yahut mavi kaftan anlamındaki (bk. “Kaftan”) bu kıyafet isminin edebî metinlerde özel yer ve konularda kullanılması sebebiyle ayrı bir başlık altında incelenmesi uygun görüldü. ‘Azmî-zâde Hâletî'nin *Çemende âb geyündi kabâ-yi mâisin / Dıraht câme-i sebzini eyledi der-ber AHBK, k.25/5* beytinde olduğu gibi sebz kelimesi “mâî”den farklı olarak “yeşil” anlamında kullanıldığı gibi bazı durumlarda mavi karşılığında da kullanıldığından “mâî kabâ” yahut “sebz kabâ” ibareleriyle ayrı ayrı mavi ve yeşil kaftanların kastedilmesi gibi çoğu zaman aynı renk kaftanların kastedildiği de görülmektedir. krş. *Yine kumâş-i sebz ser-â-ser çiçekleyüp / Mâî kabâ geyürdi çemen-zâra cûy-bâr AHBK, k.6/6*. Şu beyitte de mavi gökyüzünün “kabâ-yi sebz” [mavi / yeşil kaftan] giymiş bir şahıs olarak teşhis edildiği görülmektedir: *Aldanma dilâ sebz görüp câme-i çarhu / Bij şâh ü gedâ artuğu bir köhne kabâdur NDMT, k.14/6*. Bu konuda ayrıntılı bilgi için bk. “Mavi”

Müslümanlar arasında yeşil renk kıyafetlere dinî bir hüviyet zafede edilmesi, muhtemelen *Kur'an*'da cennet kıyafetlerini tarif eden *Orada ince ipekten ve kalın ipekten yeşil elbiseler giyerler KEHF 31* ayetinde olduğu gibi yeşil rengin öne çıkartılmasından kaynaklanır. Nitekim mesela Hâlisî Beğ'in *Metâli 'ü'n-nezâir* de geçen *Kabâ-yi sebz ile ol dilber-i 'ayyârı görsünler / Cinân bâğında kopmuş serv-i hoş-reftârı görsünler HMNB, mat.4905* matlaında görüldüğü üzere cennet ve yeşil kaftan kavramlarının özellikle birlikte zikredildiğine de rastlanmaktadır. Keza Mirzâ-zâde Ahmed Neylî'nin *Zer-baft câme ile gehî reşk-i mihr olup / Gâhî kabâ-yi sebz ile ol meh meleklenür MNAK, g.62/4* beytinde meleklerin yeşil kaftanlar giydikleri ihsas edildiğinden, şairlerin bu renkle uhrevî âlem arasında bir ilgi kurduklarını da söylemek mümkündür.

• **Hızır'ın kıyafetidir:** Halk inancında dinî ve mitolojik bir şahsiyet olarak kabul gören, *Kur'an* tefsirlerine dahi Hz. Musa'nın yoldaşı olarak giren Hızır, geçtiği yerleri yeşillendiren bir güce sahip bulunması sebebiyle şiir geleneğinde de yeşille özdeş kabul edilir. Bu sebeple Celîlî'nin şu beytinde olduğu gibi çok defa yeşil kaftan giymiş ulu bir şahsiyet olarak tasavvur edilir: *Ol kabâ-yi sebz-gün ile yaraşur kâmetün / Hızırın hadrâ gerek iy serv-kâmet hil'atün CDAA, g.199/1*. krş. *CDŞK, g.201/1*.

Zâtî'nin Hızır Balı adında bir ahbabı hakkında söylediği *Zâtîyâ görmek dilerseñ Âb-i Hayvân mevcini / Hızır Bâlî geydügi mâî güzel hârâya bak ZDAN, g.651/7* beytinde geçen “mâî hârâ” ibaresi de yeşil dalgalı, menevişli bir kumaş cinsi olup bu rengin tercih edilmesi yine “Hızır” ismi sebebiyledir. Bu kumaş hk. bk. “Hârâ” [kumaş]

• **Nevrûz'da giyilir:** Bursalı Rahmî'nin “Dilberlerin Nevruz'da yeşil kaftan giymesi gibi saye sultanı da yeşilliklerde gezinir” mealinde söylediği *Sâye sultânî çemen seyrini eyler tenhâ / Câme-i sebz geyer niteki dil-ber nevrûz BRME, k.7/15* beytinde temas ettiği üzere Nevruz münasebetiyle yeşil elbise ve kaftanlar giyildiği anlaşılmaktadır. Bu hususa temas eden şu beyitler de Livâyî ve Nev'î'nindir: *Kudüm-i nev-bahâr ile gelüp Nevrûz-i sultânî / Geyürdi şâh-i eşcâra kabâ-yi sebz-i nûrânî LDKS, k.10/1*. krş. *Tirâz-i câme-i hübi olup hat-i sebzün / Geyürdi şâhâ güzellik kabâ-yi Nevrûzî NDMT, g.470/2*. “Sâye sultânî” ve “tirâz” hk. ayrıntılı bilgi için bk. “Sâye sultânî”, “Tirâz”

2232

+ **Ayna:** Eski bronz ve pirinçten mamul aynaların sürekli parlatılmadıkları takdirde yeşil pasla (res.2232) kaplanmasıyla ay gibi parlak yüzü güzellere yeşil kaftan giymeleri yahut ayna gibi göüllerin gamlanması bahsinde bu yeşil pasla kaplanmış aynaların devreye sokulduğu görülmektedir. Bursalı Celîlî'nin “Ey gümüş göğüslü güzel, daralmış gönlümün gam pasından nasıl zahmet çektiğini, dar yeşil kaftanın sana sıkıntı verdiğinde anlarsın” mealinde söylediği *Jeng-i gamdan gör dil-i tengüm ne zahmet çekdüğün / Kılca cevri iy sim-ber şâhâ kabâ-yi sebz-i teng CDAA, g.217/6* beyti buna örnektir. krş. *Gördi basmış bacrına ol mâhî jengârî kabâ / Ca'feriün âyîne-i cânın haseden tutdı jeng TCÇD, g.106/7*.

+ **Emîr:** Peygamber soyundan gelenlere “seyyîd” ve “şerîf” dendiği gibi bunların manzum metinlerde daha çok “emîr” unvanıyla anıldıklarına ve yeşil

renkle temsil edildiklerine Behiştî'nin *Geldi gül-zâra kabâ-yi sebz ile serv-i revân / Ablar akup ayagına didiler gel emîr BDYA, g.136/4* beytinde olduğu gibi türlü vesilelerle rastlanmaktadır. Yeşil renk ve emîrlik ilgisini işleyen şu beyit de Kâdirî'nindir: *Hayâl-i hatt-i sebzün ey emîrüm / Yiter başumda 'unvân-i siyâdet PBKG, g.1097/3*. “Destâr-i sebz” maddesinde temas edildiği üzere seyyid, şerîf ve emîrlerin yeşil sarık sarınlmaları gibi yeşil elbise veya kaftan giydikleri de birçok beyitle vurgulanmıştır. Tokatlı Kânî'nin bir kimsenin yeşil destâr sarınmakla emir olamayacağını ifade ettiği *Şeref bahsi hakikatçe izâfet ister ey Kânî / Geyenler 'âriyet bir sebz destârî emîr olmaz KDME, g.67/5* beyti buna misaldir. krş. *Ol emîr-i dil-berânun câme yü destârî sebz / Bâg-i hüsnün de olurmuş serv-i hoş-reftârî sebz ÇZRD, g.60/1*; *Emîrâne geyüp serv ü sanevber câme-i sebzün / Beneşşe dahi kaldı zîb-i ser bir nîl-gün efser EDMN, k.1/7*. Yenişehirli Belîğ'in şu beytinde de emîrlerin yeşil kaftan giyinmelerine ve keramet göstermek için ellerine kor ateş almalarına temas edilmektedir: *Kabâ-yi sebz ile güyâ emîr tâzesidür / Alur ele gül-i sürhi misâl-i ahker şâh BDGD, g.32/4*.

+ **Kırmızı gömlek:** Gerek yeşil ve kırmızının oluşturduğu renk kontrastı gerekse güllerin yeşil çanak yapraklar içinden açılmasını andırması sebebiyle olmalı yeşil kaftanlardan bahsedilen beyitlerin önemli bir kısmında bir münasebet düşürülerek kırmızı gömleğin devreye sokulduğu görülmektedir. Celîlî'nin “Yeşil kaftanın üstünde olduğu hâlde senin kırmızı gömleğini gören, yeşil yaprak üzerinde bir gülün açıldığını sanır” mealinde söylediği *Lâle-gün câmeñ kabâ-yi sebz üstünde gören / Berg-i sebz üzre sanur bir gül açılmış al reng CDAA, g.217/2* beyti buna misaldir. Bu ikili kullanıma örnek olabilecek benzer diğer beyitler bu maddenin değişik alt başlıklarında da bulunmaktadır.

X **Bûriyâ** bk. “Kaftan”

Ağaçlar: Kışın bitip baharın gelişiyle kuruyup karamış ağaçların yeşermesi anlatılırken bunların yeşil kaftanlar giydiği yorumuna da çokça rastlanmaktadır. Neşâtî'nin ağaçları yeşil kaftanlar giymiş uzun boylu güzellere benzettiği şu beytinde böyle bir tasavvur söz konusudur: *Her şâh-i çemen hüsn ile bir şüh-i sehî-kad / Kim geydügi geh sebz ü gehî zerd kabâdur NDÖS, k.12/4*. Nedîm'in şu beytinde de sıra sıra dizili yeşermiş ağaçlarla üzerlerinde

yeşil kaftanlar bulunduğu hâlde saf tutmuş güzel-ler arasında ilgi kurulmuş: *Hıyâbân-zârına dogru nigâh iden kıyâs eyler / Sehî-kadler kabâ-yi sebz ile saf bağlamış güyâ NDAG, k.36/21.*

Felek: Yeşil elbise giymiş bir güzelin, mavi gök-yüzündeki parlak aya benzetildiği şu beyitte ol-duğu gibi yeşil elbise ile feleğin kıyaslanmasına da çokça rastlanır: *Sebz câmeyle Yakînî didi gördükde sanja / Mezra '-i sebz-i felekde meh-i garrâsın sen YDÖZ, g.149/6.* Nev'î'nin "Feleğin elbisesini yeşil görüp de aldanma. O binlerce padişah ve dilenciden arta kalan köhne bir kaftandır" mealindeki şu beytinde muhtemelen parça kumaşlardan yamanmış eski, yeşil bir kaftan tasavvur edilmektedir: *Aldanma dilâ sebz görüp câme-i çarhı / Biş şâh ü gedâ artuğu bir köhne kabâdur NDMT, k.14/6.*

Gül ve gonca: Mürekkepçi Enverî'nin "Bahar mevsimi geldiği için güller gümüş bedenleriyle yeşil kaftanlarından soyunup gömlekle dolaşıyorlar" dediği şu beytinde olduğu gibi gül ve yeşil çanak yaprakları açılan goncalar hakkında kaftan giyme yorumu çokça kullanılır: *Kabâ-yi sebzden güller soyındı sîm-tenlerle / Bahâr eyyâmı geldi seyr iderler pîreherlerle MEDC, g.214/1.* Aynı şekilde Mostarlı Ziyâî'nin şu beytinde olduğu gibi yeşil kaftan içine kırmızı gömlek giyen kimselerin de sıklıkla çanak yapraklarından kırmızı taç yaprakları görülen bir gonca yahut güle benzetildiği görülmektedir: *Sürh pîrâhen ile sebz kabâ / Gonçe-mânend geydi cânâne MZMG, k.43/1.*

Mum: Eski mumların balmumundan imal edilmesi ve özellikle alt kısımlarının çoğu zaman kına rengine boyanması sebebiyle ayağına kına yakmış şahıslara benzetildiği (bk. Mum?) malumdur. Bunların üzerine yerine göre altın sularıyla türlü nakışlar çizildiği de biliniyor. Neşâtî'nin mumu Hz. Musa'nın ağacı ve servi gibi yeşil kaftan giymiş bir şahsa benzettiği şu beytinden mumların yeşile boyandığı da anlaşılmaktadır: *Şecer-i Tûr gibi şu 'le-be-serdür her şeb / Câ-be-câ sebz-kabâ şem' çü serv-i âzâd NDÖS, k.7/5.*

Papağan: Diğer canlılar arasında yeşil tüylü olması bakımından papağan, hakkında en fazla "kabâ-yi sebz" giyme yorumu geliştirilmiş hayvandır. Papağan yeşil elbise giymiş kimselere benzetildiği gibi yeşil elbise giymiş güzel söz sahibi kimseler de Hayretî ve Taşlıcalı Yahyâ'nın şu beyitlerinde olduğu gibi papağana benzetilir: *Bir câme-i sebz*

ile yine Hayretiyâ ben / Ş'ol tûtî-i güyâ-yi şeker-bârumı gördüm HDMÇ, g.327/5; Söze geldükçe olur tûtî-i şîrîn-güftâr / Câme-i sebz ile bir serv-i revândur Ferruh YDMÇ, g.47/4.

Servi: Özellikle servi ağacının, yaz kış yapraklarını dökmemesi sebebiyle yeşil kaftan giymiş bir şahıs olarak teşhis edildiğine çokça rastlanmaktadır. Fedâyî'nin *Ne serve kim nazar idem misâl-i kâmet-i döst / Kabâ-yi sebz ile didemde san nigâr gelür FDBÇ, g.71/5* beyti buna misaldir. Yahyâ Nazîm'in şu beytinde de bahçelerdeki sular birer aynaya, bunların kenarında yeşil kaftanlar giymiş serviler de aynalara bakan yeşil papağanlara benzetilerek şöyle denmiş: *Fezâ-yi bâgda her cüy-i sâf bir mir'ât / Kabâ-yi sebz ile her serv tûtî-i ra'nâ YNDM, k.2/17.* Şu beyit de Ahmed-i Rıdvân'ın *Hüsrev ü Şîrîn*'indendir: *Kabâ-yi sebz ile ol serv-i âzâd / Hırâm eylerdi gülşende çü şimşâd ARHŞ, mes.629.*

Tabiatın yeşillenmesi: 'Azmi-zâde Hâletî'nin yeşil kumaş ve "Serâser" denen kumaş cinsi (bk. "Serâser") ismini özellikle bir arada zikrederek "Yeşil kumaş baştan başa çiçeklenerek akarsu yine çimenlere yeşil bir kaftan giydirdi" mealinde söylediği *Yine kumâş-i sebz ser-â-ser çiçekleyüp / Mâi kabâ geyürdi çemen-zâra cüy-bâr AHBK, k.6/6* beytinde olduğu gibi şairler tabiatın yeşillenip çiçeklerin açmasını, onun yeşil bir kaftan giymesi şeklinde yorumlarlar. Sonbaharın gelişi ise Molla 'Aşkî'nin şu beytinde olduğu gibi bu yeşil kaftanın sarısı ile değiştirilmesi şeklinde ifade edilir: *Gülşen kabâ-yi sebzini zerd itdüğü bu kim / Görüp sürür hâsil ide 'andelîb-i zâr ADNB, k.3/8.*

2233

KABAK (kabag, kedû)

Eskiden günümüzdeki gibi mutfak eşyalarının bol bulunmadığı dönemlerde insanlar ihtiyaçlarını tabii malzemelerden ve pratik imkânlarla oluşturuyorlardı. Bunlardan en yaygın kullanılan malzemelerden biri de su kabağı bitkisinden elde edilen sürahi, kadeh ve maşrapalardır. Aslında su kabağı

8. CİLT MADDE BAŞLIKLARI

KA'B, 19

KA'B bin ZÜHEYR bk. "Kaside-i Bürde"

KABÂ bk. "Kaftan"

KABÂ BENDİ bk. "Kaftan"

KABÂ EHLİ (ehl-i kabâ), 19

KABÂ ETME, kabâ eyleme, 20

KABÂ-yi GÜL-GÜN bk. "Gül-gün kabâ"

KABÂ KILMA bk. "Kabâ etme"

KABÂ-yi SEBZ (câme-i sebz, mâi kabâ), 20

KABAK (kabag, kedû), 22

KABAK [göz kabağı] bk. "Göz kabağı"

KABAK [sürahi, testi] (kabag, kedû), 27

KABAK [imbik] bk. "Kar"

KABAK [ok hedefi] bk. "Altın kabak"

KABAK [yüzme kabağı], 28

KABAK AĞACI bk. "Altın kabak"

KABAK BAŞA PATLAMAK (kabak başa çatlamak), 29

KABAKLI, bir kabaklı, 30

KÂBE (Ka'be, Beytullah), 30

KÂBE HALKASI (halka-i Ka'be, Ka'be kulbi), 35

KÂBE KAVSEYN, 36

KÂBE ÖRTÜSÜ (libâs, perde, püşide), 37

KA'BE-i 'UŞŞÂK, Ka'betü'l-'uşşâk, 38

KABES bk. "Musa, Hz."

KA'BETEYN, 38

KA'BETÜ'L-'UŞŞÂK bk. "Ka'be-i 'uşşâk"

KÂBİL bk. "Hâbil ve Kâbil"

KABİR bk. "Mezar"

KABİR TAŞI bk. "Mezar taşı"

KABRE ÇADIR KURMA bk. "Mezar çadırı"

KABRE KÜFRETME bk. "Mezara küfretme"

KABRE NUR İNMESİ, 41

KABRE OK DİKME bk. "Mezara ok dikme"

KABRİN OKLARLA DOLMASI bk. "Mezarın oklarla dolması"

KABR-PÜŞ, 41

KABÛL, 42

KABURGA KEMİKLERİ (üstüh"ân-i sîne), 42

KABZ ü BAST, 44

KABZA ALMAK, 45

KAÇAN, her kaçan (haçan, her haçan), 46

KAD bk. "Boy"

KADEH (ayak, câm, piyâle, sāger, sebû, zevrak), 46

KADEH BAŞTA KIRILMAK bk. "Kabak başa patlamak"

KADEH CERRÂRİ bk. "Cür'a cerrârî"

KADEH DEVRİ bk. "Devr-i kadeh"

KADEH DÖNDÜRME bk. "Devr-i kadeh"

KADEH DUASI (du'â-yi kadeh), 54

KADEH KIRMA, kadeh kırılması, 55

KADEH KÜPESİ, 56

KADEH TOKUŞTURMAK, 56

KADEHE ALTIN KOYMA bk. "Kadehe para koyma"

KADEHE ÇİÇEK KOYMA, 56

KADEHE GÜL YAPRAĞI KOYMA

bk. "Kadehe çiçek koyma"

KADEHE İNCİ KOYMA, 57

KADEHE PARA KOYMA, 58

KADEHE YAPRAK KOYMA bk. "Kadehe çiçek koyma"

KADEM [uğur], 58

KADEM [ayak, sevgilinin], 58

KADEM BASMAK, 59

KADEM ÇEKMEK, 59

KADEM HAKKI bk. "Hakk-ı kudüm"

KADEM KOMAK bk. "Ayak koymak"

KADEM RENÇE EYLEME (kadem rençe kılma, kadem rençide eyleme), 59

KADEM URMAK, kadem basmak, 60

KADER (kazâ, ser-nüvişt, tâli'), 61

KADER-KADR (kader-kudret), 63

KADI KILICI (şemşîr-i kazâ, fig-i hükm), 64

KADIN (zen), 64

KADINLIK UZVU, 73

KADIRGA, 75

KÂDÎ-i KANDEHÂR bk. "Külhânî-i Lâyhâr"

KADİR (kadr) [değer], 77

KADİR (kadr) [astronomi], 78

KADİR GECESİ (leyle-i kadr, leyletü'l-kadr, şeb-i kadr), 78

KÂDİRÎ GÜLÜ bk. "Gül" [tarikat]

KADR bk. "Kadir"

KÂF, kâf-i Kûff [harf] (kef, gef), 81

KÂF [harf] bk. "Kâf, kâf-i Kûff"

KÂF [harf] bk. "Kâf ü nûn"

KAF DAĞI (Kâf, kûh-i Kâf), 82

KÂF EHLİ bk. "Ehl-i kâf", "Kimya"

KÂF İLMÎ ('ilm-i kâf), 85

KÂF-i İSTİGNÂ, Kâf-i kanâ'at, 87

KÂF-tâ-KÂF bk. "Kaftan Kafa"

KAFÂ bk. "Kafatası", "Rû-be-kafâ"

KAFÂ GÖSTERMEK, 87

KAFADAR (kafâ-dâr), 87

KAFATASI (kafâ, kâse-i / sıfâl-i / üstüh"ân-i ser), 89

KAFDAĞI bk. "Kaf dağı"

KAFES, 91

KAFES-i HÂK bk. "Hâkî kafes"

KAFES MAHPUSU (mahbûs-i kafes), 94

KAFES-i ZER-GER (kafes-i cevherî), 95

KAFESİ [gömlek], 97

KAFESİ DESTAR (destâr-i müşebbek), 97

KÂFİR (gebr, nâ-müselmân), 98

KÂFİR-i 'AŞK (kâfir-i 'ışk), 101

KÂFİR BAYRAĞI (düşman 'alemi), 103

KÂFİR BİNÂSİ (binâ-yi kâfirî, kâfirî binâ, kâfirî bünyâd), 103

KÂFİR BİNASINDAN TAŞ KOPARMAK, 105

KÂFİR KAPISI, 105

KÂFİR ÖLÜSÜ (kâfir mürdesi), 105

KÂFİRÎ MİHRAP, 106

KÂFİR-CEHENNEM bk. “Devenin gam yükü taşınması”
KÂFİRİN MÜSLÜMAN OLMASI bk. “Yeni Müslüman”
KÂFİRİSTAN bk. “Galata”
KAFİYE GEÇMEMEK, kâfiye geçirmemek, 107
KAFİYE TENG OLMAK, 107
KÂF ü NÛN, 107
KAFTAN (câme, haftân, hil’at, kabâ), 108
KAFTAN BİÇME, hil’at/libâs biçme, 112
KAFTAN GİYDİRME (hil’at/geydirme), 112
KAFTAN GİYDİRME [hat sanatı], 115
KAFTAN GİYDİRME [mahyacılık], 116
KAFTAN KAFA (Kâf-tâ-Kâf), 116
KÂFUR (Kâfûr) [ırmak], 117
KÂFUR (Kâfûr), 117
KÂFUR MERHEMİ (kâfûrî merhem, merhem-i kâfûr), 120
KÂFUR MUMU (şem’-i kâfûr), 121
KÂFURA MİSK ve AMBER SAÇILMASI, 123
KÂFÜRÎ CÂME (câme-i kâfûrî), 123
KÂFURÎ MERHEM bk. “Kâfûr merhemi”
KÂFURÎ MUM bk. “Kâfûr mumu”
KÂGAD-i ZER bk. “Altın kâğıt”
KAGADİN CÂME bk. “Kâğıt elbise”
KAGAN ARSLAN (şîr-i gurrende), 124
KÂĞIDI ATEŞE TUTMA bk. “Gizli mektup”
KÂĞIT (kâğıd, kâgaz), 125
KÂĞIT NİŞAN, 127
KÂĞIT SUNMA (varak salma, varak sunma), 127
KÂĞIT UÇURMA, 128
KÂĞIT UÇURTMA bk. “Altın varak uçurtma”
KÂĞIT UÇURTMA (kâğıt uçurması, kâgad-i båd), 129
KÂĞITHANE (Sa’d-âbâd), 130
KÂH bk. “Saman”
KÂHÎ, kâhîler, 135
KAHKAHA, 136
KAHKAHÂ, 137
KAHR bk. “Cefa”
KAHRAMAN (kahremân, kahrîmân), 137
KAHVE, 138
KAHVE YASAĞI, 143
KAHVECİ (kahve-fürüş), 144
KAHVEHANE (kahve-hâne), 145
KAKIM (âs, kâkum), 148
KAKIM KUYRUĞU (düm-i kâkum), 150
KAKNÛS (kaknûs, kuknûs), 151
KÂKUM bk. “Kakım”

KÂKUMKUYRUĞU bk. “Kakım kuynığı”
KÂKÛL, 153
KÂKÛL KESME CEZASI bk. “Kalp ile pazar etme”
KÂL [kuyumculuk], 162
KÂL DİLİ bk. “Hâl dili”
KÂL EHLİ (ashâb-i kâl, ehl-i kâl), 163
KÂLÂ bk. “Kumaş”
KALATA bk. “Galata”
KALAY (erzîz, rasâs), 164
KALAYLI KOZ (kalaylı cevz), 165
KALB bk. “Kalp”
KALB [askerlik] bk. “Kalp” [askerlik]
KALB [sahte] bk. “Kalp, nakd-i kalb”
KALB-i ‘AKREB, 166
KALB ile BÂZÂR bk. “Kalp ile pazar etme”
KALB-i SELÎM (kalb-i sâf), 167
KALB-GÂH bk. “Kalp” [askerlik]
KALBUR bk. “Elek”
KALB-ZEN bk. “Kallâb”
KALDIRIM YENİÇERİSİ, 167
KALE (kal’a, sûr), 168
KÂLE (pergâle), 170
KALEM [kader], 171
KALEM [yazı] (hâme, kilk), 171
KALEM [sulama], 184
KALEM AŞISI, kalem urmak, 184
KALEM ÇEKMEK [resim], 185
KALEM ÇEKMEK (hat çekmek) [kitabet], 185
KALEM ETMEK, eylemek bk. “Kalem kılmak”
KALEM KESMEK bk. “Kitâbete kesmek”
KALEM KILMAK, kalem itmek, 186
KALEM OLMAK bk. “Kalem kılmak”
KALEM OLMAZ bk. “Divâneye kalem olmaz”
KALEM ÖPTÜRME, 188
KALEM URMAK bk. “Kalem aşısı”
KALEM-i VASİTİ bk. “Vâsıtî kalem”
KALEMYOK bk. “Divâneye kalem olmaz”
KALEMDAN [okçuluk] (kalem-dân, kandîl), 188
KALEMDAN (devât, kalem-dân), 189
KALEM-HOKKA bk. “Parmak ağzıda”
KALEM-KÂRİ [tekstil], 190
KALEM-KÂRİ [kuyumculuk], 191
KALEMLİ, 192
KALEMLİK bk. “Kalem-dân”
KALEMTİRAŞ (gizlik, kalem-terâş, kizlik, tîg), 192
KALENDER [derviş tacı] bk. “Kalender tacı”
KALENDER [kadeh], 195
KALENDER [semt], 195

KALENDER, Kalenderî, 196
KALENDER HALKASI bk. “Halka-i Kalenderî”
KALENDER MEŞREP (kalender-meşreb), 240
KALENDER TACI (kalender, külâh-i Kalenderî, tâc-i Kalenderî, sadef, tâc-i sadef), 241
KALENDER TERKİ bk. “Kalender tacı”
KALENDERHÂNE (kalender-hâne), 245
KALENDERİ BAHŞI bk. “Bahş-i Kalenderî”
KALEYE SALMAK bk. “Hisara atılmak”
KALEYE SANCAK DİKME, 248
KALEYE TOPRAK SÜRME bk. “Hisara toprak sürme”
KALKAN bk. “Çarhî kalkan”
KALKAN (siper), 248
KALKAN BIRAKMAK (siper salmak), 252
KALKANIM SANA bk. “Kalkan bırakmak”
KALLÂB bk. “Kalpazan”
KALLÂŞ (kellâş), 252
KALLÂVÎ, 254
KALMAK, 254
KALP bk. “Gönül”
KALP (kalb), 254
KALP [askerlik] (kalb, kalb-gâh, kalb-i süvârân), 256
KALP, “nakd-i kalb” [sahte] (dagal, kalb, nâsere, züyûf), 256
KALP GÖZÜ (‘ayn-i kalb, dîde-i cân / kalb), 259
KALP OĞLANI, 260
KALP ile PAZARETME (kalb ile bâzâr), 260
KALPAZAN (dagal-bâz, kalb-zen, kallâb), 262
KALÛBELÂ, 263
KALYETA, kalyete, kalyata, 263
KALYON [tütün çubuğu], 264
KALYON [denizcilik], 265
KALYONCU (kalyoncu), 266
KALYONCU KESİM, 267
KAMBER bk. “Kanber”
KAMBERİYE bk. “Kanberiyeye”
KAMER bk. “Ay”
KAMER [isim], 267
KAMER DEVRİ (devr-i kamer), 268
KAMERİ YAKA, 269
KÂMET (ikâmet), 271
KAMIŞ, şeker kamışı (çüb-i nebât, kargı, kasab, ney), 271
KAMIŞ, 274
KAMIŞ BAYRAMI, 274
KAMIŞ HELVASI, 274
KAMIŞ KULAKLI AT, 275
KAMIŞ OK (kilk), 275

KAMIŞ YÜRÜTME (kasab sançma), 276
KAMIŞLA KANDİL SÖNDÜRME, 277
KAMIŞLIK (neyistân), 277
KAMRÂ bk. “Leyle-i kamrâ”
KAN (kızıl) [sıfat, zarf], 278
KAN (dem, hûn), 278
KÂN bk. “Maden ocağı”
KAN AĞLAMAK, 280
KAN ALMA bk. “Fasd”
KAN AYAKLI (kan ayaklu), 281
KAN BAHÂSİ bk. “Kan pahası”
KAN ÇIKARMAZ, 281
KÂN DELMEK, 281
KAN DÜŞMEK (hûn-behâ), 282
KAN ETMEK (kan eylemek), 283
KAN EYLE KANUN EYLEME, 283
KAN HAYRAN (kan hayrân), 283
KAN İÇMEK, 284
KAN ile ABDEST ALMAK bk. “Abdest”
KAN KARDEŞİ bk. “Kan yalaşmak”
KAN KARIŞIK bk. “Kan yalaşmak”
KAN KAŞANMAK, kan kaşmak, 285
KAN OGUT bk. “Kan ugut”
KAN OLMAK, kan olacak, kan olası, 286
KAN PAHASI (hûn bahâsî, hûn-behâ), 287
KAN SARHOŞ (kan ser-hôş, kan mest), 288
KAN SORMAK (hûn-behâ sormak), 288
KAN TUTMAK (kan dutmak), 289
KAN UGUT (kan ugud), 289
KAN ÜSTÜNE TOPRAK DÖKMEK, 290
KAN YAĞI OLMAK, 290
KAN YALAŞMAK, 291
KAN YUTMAK, 293
KANA BASMAK, 294
KANA GİRMEK, 296
KANA KAN OLMAK, 296
KANA YUMAK, 297
KANÂRA (kanâre, sâl-hâne), 297
KANAAT (kanâ’at), 298
KANBER, Hz., 299
KANBERİYE (kanberiyeye), 300
KANCA bk. “Kullâb”
KAND, kand-i nebât bk. “Şeker”
KAND-i MÜKERRER bk. “Mükerrer”.
KANDA, kande, 300
KANDAN GÖMLEK bk. “Gömlük”
KANDEHAR (Kandehâr), 301
KANDIRMAK (kandurmak), 302
KANDİL [okçuluk] (kandîl-i tîr), 303
KANDİL [aydınlatma] (kandîl, kindîl), 303
KANDİL-i ‘ARŞ (kindîl-i ‘Arş), 310
KANDİL-i ÇARH (kandîl-i felek), 311
KANDİL ÇEKME, 312

KANDİL ÇEMBERİ bk. “Çember” [mimarî]
KANDİL LÜLESİ bk. “Kamışla kandil söndürme”
KANDİL-i MESCİD bk. “Mescit kandili”
KANDİL-i MİHRÂB bk. “Mescit kandili”
KANDİL OLMAK (kanzîl olmak), 313
KANDİL-i PEREN, kandîl-i Süreyyâ, 313
KANDİL TAŞLAMA, 314
KANDİL-i TERSÂ, 315
KANDİL UÇURMA (fânûs uçurma, kandil agdurma), 315
KANDİLİ CÂM ETMEK bk. “Mescit kandili”
KANDİLİÇA, 316
KANDİLLİ bk. “İstanbul Boğazı”
KANI, kani [zarf], 317
KANI GEL-, 317
KANI KURUMAK, 318
KANI YÜZE ÇALMAK bk. “Yüze kan çalmak”
KANLA BESLEMELİK (hûnla beslemek), 320
KANLI (kanlu), 321
KANLI AĞIZ bk. “Ağzı kanlı”
KANLI ÇIKARMAK, 321
KANLI GÖMLEK, 322
KANLI GÖZYAŞI bk. “Gözyaşı”
KANLI KEFEN (kanlu kefen), 323
KANLI KUYU, 324
KANLICA (Kaşlıcak), 324
KANUN [hukuk] (kânûn), 325
KÂNÛN [kitap], 326
KÂNÛN [şarap], 327
KANUN [müzik] (kânûn), 327
KANZİL (kan zil), 328
KAPAK ATMA, 329
KAPAMA, 330
KAPI [aşığın] (bâb, der, kapu), 331
KAPI [sevgilinin, sultanın] (bâb, der, kapu), 331
KAPI [astronomi] (bâb), 333
KAPI [okçuluk], 333
KAPI [askerlik] bk. “Ağa kapısı”
KAPI [tavla] bk. “Tavla”
KAPI AÇMAK [tavla] (kapu küşâd eylemek), 334
KAPI AÇMAK [okçuluk] bk. “Kapı” [okçuluk]
KAPI AÇMAK [ticaret], 335
KAPI BAĞLAMAK bk. “Kapı açmak”
KAPI DUVAR OLMAK (kapuyı dîvâr itmek), 335
KAPI GEÇMEK (kapu geçmek), 335
KAPI HALKASI (halka-i bâb, halka-i der), 336

KAPI KAKMAK (kapu kahmak), 337
KAPI KARŞI ATMAK (kapu karşı atmak), 338
KAPI KULU bk. “**Kapıkulu**”
KAPI YAPMAK, 338
KAPI YOLDAŞI, 339
KAPICI (bevîb, der-bân, hâcib, kapuci, pâs-bân), 339
KAPIDAN GEÇMEK (kapudan geçmek), 344
KAPIKULU (Kapu kulu), 344
KAPIYA AL PERDE ASMA, 344
KAPIYA BOYNUZ ASMA, 345
KAPIYA ÇIKMAK (be-dergâh, kapuya çıkmak), 345
KAPIYI DUVAR ETMEK bk. “Kapı duvar olmak”
KAPIYI DUVMAK (kapuyı tuymak), 347
KAPLAN (bebr, peleng), 347
KAPLAN ve BULUT, 350
KAPLAN DERİSİ TAKKE, 350
KAPLICA bk. “Hamam”
KAPLUMBAĞA (kaplı бага, keşef), 351
KAPTAN bk. “Reis”
KAPTAN KABA KOYMAK, 353
KAPU bk. “Kapı”
KAPU DUVMAK bk. “Kapıyı duymak”
KAPUYA ÇIKMA bk. “Kapıya çıkma”
KAR (berf, selc), 353
KAR* (kur’a), 355
KÂR ETMEK, kâr etmemek, 356
KAR HELVASI (helvâ-yi berf), 356
KAR KUYUSU (bi’r-i berf), 357
KÂR-be-NEVBET, kâr-ber-nevbet, 357
KAR SAÇAĞI [kıyafet], 358
KAR YAĞDI bk. “Karyağdı”
KARA [renk], 358
KARA AĞIZLI bk. “Ağzı kara”
KARA ALAY, 359
KARA BAŞ bk. “Karabaş” [tasavvuf]
KARA BAŞ, 359
KARA BAYRAK bk. “Kâfir bayrağı”
KARA BERE, 360
KARA ÇALMA bk. “Teşhir”
KARA ÇANAKLI bk. “Siyeh-kâse”
KARA ÇUL, 361
KARA EV, 364
KARA GİYMEK, 365
KARAGÖNÜLLÜ (siyeh-dil, dil-siyeh), 365
KARA GÖRÜNMEK [fal, remil], 366
KARA GÜN, kara günlü (rûz-i siyeh), 366
KARA HÂŞİYE bk. “Hâşiye”
KARA KAZA, 367
KARA KUL bk. “Karakul”

KARA KUL, 367
KARA KULAK bk. "Karakulak"
KARA KURUŞ (dirhem-i sevdâ, kare gurus), 368
KARA KUŞ bk. "Karakuş"
KARA PEHLİVAN (kara pehlevân), 368
KARA SU (kare su), 368
KARA SÜRME bk. "Teşhir"
KARA ŞAL bk. "Kara çul"
KARA TOP (kara tûb), 370
KARA YAZILI, 371
KARA YÜZLÜ, 372
KARABAĞ, 373
KARABASAN bk. "Ağır basmak"
KARABAŞ [tasavvuf], 374
KARABİBER bk. "Fülül"
KARADAN ÂLET ONARMAK, 375
KARAGÖZ ÇADIRI bk. "Karagöz perdesi"
KARAGÖZ OYUNU (hayâl-i zıl, zill-i hayâl), 376
KARAGÖZ PERDESİ (perde-i hayâl), 377
KARAGÖZCÜ (hayâl-bâz, hayâlî, sûret-bâz), 379
KARAHİSAR, 380
KARAHİSÂRÎ HATTI, 380
KARAK, **karaklamak**, 380
KARAK ÇATMAK bk. "Kaş karak çatmak"
KARAKAN, 380
KARAKOLLUK bk. "Karakul"
KARAKÖY (Karay Köyü), 381
KARAKUL bk. "Kara kul"
KARAKUL (karakol, karavul), 381
KARAKULAK (pervâne, siyeh-gûş), 384
KARAKULAK SUYU, 385
KARAKULLUKÇU, 385
KARAKUŞ, 386
KARAKUŞ, **Karaküşî**, 387
KARALTI ASMAK, 388
KARAMAN, **Karamanlı**, 389
KARAMAN BAŞIŞI, 392

KARAMAN PAZARI, 392
KARAMANLI bk. "Karaman"
KARANFİL (karanfîl) [çiçek], 393
KARANFİL (karanfîl) [baharat], 396
KARANLIK (karagu, karaju, zalâm, zulmet), 396
KARANLIKTA GÖZ KIRPMAK, **göz kırpmak**, 399
KARÂR, 400
KARASINI GÖRMEK / GÖRME-MEK, 401
KARASİ (Karesi), 402
KARAVUL bk. "Ases"
KARAYAATMAK, **karaya vurmak**, 403
KARAYA BOYANMAK, 403
KÂRBÂN bk. "Kervan"
KARDAN ARSLAN (şîr-i berfin), 403
KARDEŞ OKUŞMAK (kardaş okuşmak), 404
KARDEŞKANI (dem-i ahaveyn, hûn-i Siyâvuş), 404
KARESİ bk. "Karasi"
KARGA (gurâb, kelâg, zâg u zagan), 405
KARGA ASMA, 411
KARGA KANADI (perr-i gurâb), 412
KARGA MÜJDESİ (beşâret-i zâg) bk. "Karga"
KARGA ile ŞAHİN EĞİTME, 413
KARGA UÇURMA bk. "Karga ile şahin eğitme"
KÂR-GÂH (kâr-geh), 413
KARINCA (mûr), 414
KARINCA AYAGI (pây-i mûr), 416
KARINCA DUASI (du'â-i mûr), 417
KARIŞ KARMAK, 418
KARPUZ (harbuz, hinduvâne), 418
KARŞI ÇIKMA (karşu gelme, karşı varma), 419
KARŞI DURMAK (karşu turmak), 421
KARŞI GELMEK (karşu gelmek), 421
KARŞIGÖSTERMEK (karşu göstermek), 421

KARŞI VARMAK bk. "Karşı çıkmak"
KARŞILAMA bk. "Karşı çıkma"
KARTAL (nesr, 'ukâb), 422
KARTAL KANADI, 425
KARTALKANADI bk. "Kartal kanadı"
KARTALMAK bk. "Kartal"
KARUN (Kârûn), 427
KARUN'un MALI (mâl-i Kârûn, emvâl-i Kârûn), 430
KÂRÛRE [tup], 431
KÂRÛRE [askerlik], 432
KARYAĞDI [tekstil], 433
KARZ, **karz-i hasen**, 434
KÂR-ZÂR bk. "Arsa"
KASAB bk. "Kasap"
KASAB [şeker kamışı], 434
KASAB bk. "Kasab-bâf", "Keten"
KASAB SANÇMA bk. "Kamış yürütme"
KASAB-BÂF, **kasab-sâz**, 435
KASAB-PÛŞ, 436
KASAB-SÂZ bk. "Kasab-bâf"
KASABÜ's-SEBK, **sebku'l-kasab**, 436
KASAP (kassâb), 437
KASAP CENGİ (ceng-i kassâb / zer-ger / zer-gerî), 441
KASD-i GARİB, 443
KÂSE-i DERYÛZE bk. "Dilenme"
KÂSE-i MECNÛN (kâse-i Mecnûn), 443
KÂSE-i SEG (sifâl-i seg), 445
KÂSE-i SER bk. "Kafatası"
KÂSE-i SÛM, **kâse-sûm**, 446
KÂSEBAZ (kâse-bâz, tâs-bâz), 448
KÂSE-LİS, 452
KASEM İÇMEK bk. "Ant içmek"
KÂSEYİ AYAK ALTINA ALMA, 453
KÂSİM-i ENVÂR, 454
KÂSİM-i RÛZ-i EZEL, 454
KASIR (kasr), 455
KASİDE bk. "Şiir"
KASİDE-i BÛRDE (Kasîdetü'l-bürde), 459
KASR bk. "Kasır"

Bu kitap günümüz insanının Fuzûlî, Bâkî, Nedîm gibi şairlerin eserlerini kolayca okuyup anlayabilmesi amacıyla hazırlandı. Bu şiiri vücuda getiren 650 civarında dîvân ve mesnevînin yaklaşık 2.000.000 beyti taranıp eski edebiyatın nirengi noktaları madde başları haline getirilerek zengin örneklerle izah edildi. *Osmanlı Şiiri Kılavuzu*'ndaki madde başlıkları, bugün yanlış bir adlandırmayla daha çok "Divan Şiiri" diye bilinen edebiyatın temel kavramlarını örnekleriyle açıklıyor. Kılavuzu kullananların ellerine aldıkları eski bir şiir metnini, önemli ölçüde çözüp tadına varabileceği inancındayız.

Eski şiir, aradaki engeller kaldırıldığında gerçekten okuması ve yorumlaması son derece zevkli bir meşgaledir. Bu şiirin her beyti, bize yüzyıllar öncesinden gönderilmiş birer bilmece gibidir. Bunları çözmek, insanda heyecan ve bir yenisini daha çözüp anlama isteği uyandırır.

Bundan 300-500 sene önce yaşamış bir söz ustasının zihninin kıvrımlarından kopan ince bir nükteli 21. yüzyılda yeniden keşfedip zevkine varabilmek, bambaşka bir heyecan konusudur. Milletimizin *Osmanlı Şiiri Kılavuzu* sayesinde tarih ve kültürüyle daha güçlü bağlar kurabileceğine inanıyoruz.

OSMANLI ŞİİRİ KILAVUZU

